

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการเสริมสร้างบทบาทสตรี

ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เดือนธันวาคม 2557

TEI THAILAND
ENVIRONMENT
INSTITUTE

RATCH
บมจ. ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง

จัดเตรียมโดย

มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

เสนอต่อ

บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)

30 ธันวาคม 2557

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการเสริมสร้างบทบาทสตรี

ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เดือนธันวาคม 2557

คำนำ

จากการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมควบคู่ไปกับการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ของบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) มากกว่า 10 ปี จึงได้เห็นถึงความสำคัญของกลุ่มสตรี ในการมีส่วนร่วมพัฒนาด้านต่างๆ รวมทั้งศักยภาพในการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นผู้นำ จึงได้กำหนดให้มีการเสริมสร้างบทบาทสตรีใน

มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานโครงการเสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการพัฒนา

การดำเนินงานในระยะแรกได้ผ่านไปด้วยดี คณะทำงานโครงการฯ มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย จึงได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเดือนธันวาคม 2557 นี้ขึ้น อันมีเนื้อหาประกอบด้วยบทนำ ข้อมูล

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อเปิดโอกาสสตรีได้พัฒนาศักยภาพและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ด้วยความเชื่อมโยงกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในสังคมไทย

อย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่เป้าหมาย จังหวัดน่าน เพื่อให้เกิดรูปธรรมแนวปฏิบัติที่ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานของสตรีที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่สังคมให้แพร่หลายมากขึ้น

พื้นฐานชุมชนเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่างเอกสารผลงานบทบาทสตรีด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการดำเนินงานในระยะต่อไป โดยยินดีรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานระยะต่อไป

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

1. บทนำ

▶วัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย	1-1
▶แนวคิดการดำเนินงานโครงการ	1-2
▶ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน	1-3
▶แผนงานและความก้าวหน้างานที่ผ่านมา	1-4
▶ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1-7

2. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงาน

▶ข้อมูลพื้นฐานชุมชน	2-2
▶แนวทางการดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย	2-11

3. ร่องเอกสารผลงานบทบาทสตรี ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

▶ทิศทางการส่งเสริมบทบาทสตรี	3-2
▶องค์กรส่งเสริมบทบาทสตรี	3-4
▶ผลงานสตรีที่น่าสนใจ	3-6
▶แนวทางการขับเคลื่อนบทบาทสตรี	3-8

4. สรุปและแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

▶สรุปผลการดำเนินงานปี พ.ศ.2557	4-1
▶แผนการดำเนินงานในระยะต่อไป	4-4

ภาคผนวก

▶รายงานสรุปการประชุมสร้างความเข้าใจโครงการ อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน	ผ-1
▶รายงานสรุปการประชุมสร้างความเข้าใจโครงการ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	ผ-7

1. บทนำ

นโยบายของประเทศปัจจุบัน มุ่งเน้นการพัฒนาคน และสังคมไทย สร้างสังคมที่เป็นธรรม มีคุณภาพ ให้ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต และได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับความยุติธรรมอย่างเสมอภาค ซึ่งจะเป็นการพัฒนาให้สตรีมีบทบาทมากขึ้น ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมากขึ้น ซึ่งผู้หญิงส่วนใหญ่จะมีบทบาทดูแลครอบครัวด้วยการจัดการหาทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางอาหารและน้ำ เพื่ออุปโภคบริโภคในครัวเรือน ประกอบอาชีพภาคการเกษตรมีสัมพันธใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะผู้จัดการ ผู้ใช้ประโยชน์ ผู้เปลี่ยนแปลง และผู้ได้รับผลกระทบ

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จ สตรีจึงควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเสมอภาคและได้รับเป็นธรรมในทุกระดับ โครงการเสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเป็นอีกหนึ่งความมุ่งมั่นของ บริษัทผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ร่วมขับเคลื่อนการเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีให้เป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน/ท้องถิ่น ไปพร้อมกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ตลอดจนเผยแพร่ผลงานสตรีที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แพร่หลายมากขึ้น

วัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย

- 1) เพื่อเสริมสร้างบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีในการเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น และของประเทศ ในฐานะการเป็นผู้จัดการ ผู้ใช้ประโยชน์ ผู้เปลี่ยนแปลง และผู้ได้รับผลกระทบในระดับครัวเรือนจนถึงระดับการผลิตต่างๆ ให้มากขึ้น
- 2) เพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม ผ่านการเสริมสร้างความ

- เข้มแข็งของสตรีและชุมชนให้เกิดการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพสอดคล้องกับวิถีชีวิต และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 3) เพื่อรณรงค์ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลบทบาทและศักยภาพของสตรี อันเป็นการกระตุ้นให้สังคมได้ตระหนักในบทบาทของผู้หญิงต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

การดำเนินงานโครงการออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ **ระดับพื้นที่** การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ บทบาทสตรี 5 แห่ง

และ**ระดับประเทศ** การเผยแพร่ผลงานและ ส่งเสริมบทบาทของสตรีที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการ จัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จาก

ภาคส่วนต่างๆ ทั้งระดับบุคคล กลุ่ม/องค์กร ผู้นำ ชุมชน กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา องค์กร พัฒนาเอกชน หน่วยงานรัฐ และภาคธุรกิจเอกชน เป็นต้น

แนวคิดการดำเนินงานโครงการ

การดำเนินงานโครงการฯ ได้ยึดแนวคิดที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานส่งเสริมบทบาทสตรีจากภาคส่วน ต่างๆ และในทุกระดับ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันขับเคลื่อนการจัดการทรัพยากรของชุมชน ท้องถิ่น และของประเทศด้านต่างๆ ที่หลากหลายและเหมาะสม ดังนี้

- > **หลักธรรมาภิบาล** ยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการ ขับเคลื่อนการสร้างเสริมความชอบธรรมและ การเข้าถึงการจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น อย่างเป็นธรรม
- > **หลักการมีส่วนร่วม** การมีส่วนร่วมจะ นำไปสู่การจัดการที่สามารถสนองตอบต่อ ความต้องการของประชาชน รวมทั้ง

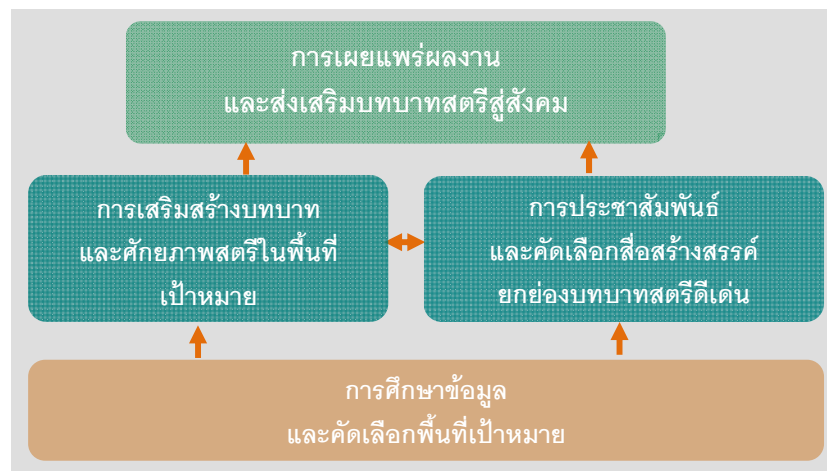
สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน อันจะ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิด การยอมรับร่วมกันทุกฝ่าย

- > **การพัฒนาที่ยั่งยืน** ซึ่งมีความสอดคล้อง กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้น ดุลยภาพระหว่างมิติต่างๆ เพื่อความอยู่ดีมี สุขของประชาชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานโครงการ

กิจกรรมหลักของโครงการมี 4 ประการ ประกอบด้วย (1) การศึกษาข้อมูลและคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย (2) การเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในพื้นที่เป้าหมาย (3) การประชาสัมพันธ์และคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์เพื่อยกย่องสตรีดีเด่น (4) การเผยแพร่ผลงานและส่งเสริมบทบาทสตรีสู่สังคม ทั้งนี้ กิจกรรมต่างๆ จะมีการขับเคลื่อนอย่างเชื่อมโยงกัน ดังแผนภาพ

รายละเอียดการดำเนินงานกิจกรรมหลัก มีดังนี้

- 1) **การศึกษาข้อมูลและการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย** ถือเป็นกระบวนการแรกและมีความสำคัญที่จะนำไปสู่กระบวนการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพบทบาทสตรีในระดับพื้นที่ซึ่งจะต้องดำเนินงานปฏิบัติการเชิงลึก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจสถานการณ์โดยรวมประเด็นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- 2) **การเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในพื้นที่เป้าหมาย** ภายหลังที่มีการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายสำหรับดำเนินการไปแล้ว จะเป็นการดำเนินการขับเคลื่อนเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในระดับพื้นที่เป้าหมายผ่านกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน
- 3) **การประชาสัมพันธ์และคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์เพื่อยกย่องบทบาทสตรีดีเด่น** จะดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านการเปิดตัวโครงการ และช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

โดยทางตรงร่วมกับสถานบันอุดมศึกษาและทางอ้อมทางเว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ คัดเลือกสื่อสร้างสรรค์เพื่อเชิดชูบทบาทสตรีระดับประเทศไปพร้อมๆ กับการเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในพื้นที่เป้าหมาย

- 4) **การเผยแพร่ผลงานและส่งเสริมบทบาทสตรีสู่สังคม** เพื่อเผยแพร่นำเสนอผลงานประจำปีสู่สังคมระดับประเทศ และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความสำเร็จของสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การนำเสนอผลงานเผยแพร่เอกสารแนวปฏิบัติที่ดี และสื่อสร้างสรรค์เพื่อยกย่องบทบาทสตรีดีเด่น นิทรรศการผลงาน และพิธีมอบรางวัลผลงานสื่อสร้างสรรค์บทบาทสตรีดีเด่น

แผนงานและความก้าวหน้าที่ผ่านมา

การดำเนินงานโครงการฯ มีระยะเวลา 4 ปี 3 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2557-ธันวาคม 2561 โดยมีแผนการดำเนินงาน ดังนี้

กิจกรรม	2557	2558				2559				2560				2561			
	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล																	
1.1 ศึกษาข้อมูลสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	■																
1.2 สืบค้นและคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย	■																
1.3 วางแผนการปฏิบัติงาน	■																
1.4 รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูล	■	■	■	■	■		■	■	■		■	■	■		■	■	■
2. เสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในพื้นที่เป้าหมาย																	
2.1 ประชุมสร้างความเข้าใจ	■																
2.2 ศึกษาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม		■	■	■	■												
2.3 พัฒนาศักยภาพและกลไกกลุ่ม			■	■	■												
2.4 พัฒนาจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เหมาะสม				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2.5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างพื้นที่							■	■	■		■	■	■		■	■	■
2.6 ติดตามและประเมินผล									■	■	■	■	■			■	■
3. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์ยกย่องบทบาทสตรีดีเด่น																	
3.1 นำเสนอผลงานบทบาทของสตรีฯ	■																
3.2 เปิดตัวโครงการ			■	■	■												
3.3 ประชาสัมพันธ์และเปิดรับผลงานฯ				■	■			■	■		■	■	■		■	■	■
3.4 กำหนดเกณฑ์คัดเลือกผลงาน			■	■	■		■	■	■		■	■	■		■	■	■
3.5 ประเมินคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์				■	■			■	■			■	■			■	■
3.6 สรุปผลงานดีเด่นประจำปี					■				■					■			■
4. เผยแพร่ผลงานและส่งเสริมบทบาทสตรีสู่สังคม																	
4.1 มอบรางวัลผลงานบทบาทสตรี					■				■				■				■
4.2 เสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์					■				■				■				■
5. รายงานผลการดำเนินงานโครงการ																	
5.1 จัดทำรายงานความก้าวหน้า	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
5.2 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน	①				②				③				④				⑤

ความก้าวหน้าที่ผ่านมา

การดำเนินงานช่วงแรกในเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2557 ที่ผ่านมา คณะทำงานฯ ได้มุ่งเน้น**การศึกษาข้อมูล และคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย** ซึ่งถือเป็นกระบวนการแรกและมีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพบทบาทสตรีในระดับพื้นที่ อันส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

► **การศึกษาข้อมูล:** ดำเนินการศึกษาข้อมูลและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ

(1) **สถานการณ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย รวมถึงศึกษาแนวนโยบายและทิศทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง** ซึ่งพบว่า สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของประชากรและการบริโภค รวมถึงการผลิตที่ขาดการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเผชิญกับปัญหาการขยายตัวของภาคเกษตรกรรม การใช้สารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน การลดลงของพื้นที่ป่าและทรัพยากรชายฝั่งอย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมา **ภาวะมลพิษ** พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น 26.78 ล้านตัน ซึ่งพบว่าหน่วยงานที่ดำเนินการกำจัดขยะมีประสิทธิภาพระดับปานกลาง **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ** ประเทศไทยก็มีส่วนร่วมกับนานาประเทศดำเนินกลไกเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และได้เตรียมความพร้อมในการรับมือและแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเสนอกรอบการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) **ภัยพิบัติทางธรรมชาติ** ปี 2556 ประเทศไทยมีสภาพอากาศแปรปรวนในหลายพื้นที่ ได้ประสบ

ปัญหาภัยแล้งเกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้าง ครอบคลุมพื้นที่ใน 49 จังหวัดในช่วงปลายปี พ.ศ.2556 ถึงกลางปี พ.ศ. 2557 ตลอดจนการเกิดแผ่นดินไหว สร้างความเสียหายพื้นที่บริเวณจังหวัด เชียงรายและพื้นที่ใกล้เคียง

(2) **สถานการณ์บทบาทของสตรีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน** ท้องถิ่น และการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง ที่ได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาสตรีในการจัดการทรัพยากรที่ผ่านมา รวบรวมผลงาน และสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีของสตรีที่มีบทบาทสร้างสรรค์ต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่นในพื้นที่ต่างๆ เพื่อจัดทำเป็นเอกสารผลงานสำหรับเผยแพร่ รายงานผลการศึกษาล่าสุด ในปี 2557 (Global Gender Gap Report 2014) พบว่าสถานการณ์ในประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่มีการพัฒนาไปในทิศทางดีขึ้นเล็กน้อย ผู้หญิงมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมากขึ้น ได้รับการศึกษาเกือบเท่าเทียมกับผู้ชาย และ หากเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในกลุ่มประชาคมอาเซียน พบว่าภาพรวมด้านความเท่าเทียมทางเพศของประเทศไทย อยู่ในลำดับที่ 3 รองจากประเทศฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และลาวตามลำดับ ปัจจุบันสังคมไทยได้ให้

ความสำคัญต่อความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชาย โดยมองว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทของผู้หญิงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น แต่ที่ผ่านมา ยังพบว่าผู้หญิงมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แม่น้ำน่าน จังหวัดน่านมีพื้นที่ป่าไม้เหลือ 4.65 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 61 ของพื้นที่จังหวัด ลดลงจากเดิมซึ่งมีพื้นที่ 5.10 ล้านไร่ ในปี พ.ศ.2552 (กรมป่าไม้, 2556) แบ่งการปกครองออกเป็น 15 อำเภอ ประชากร 4.77 แสนคน ประชากรของจังหวัดส่วนใหญ่แล้วเป็น

คนพื้นเมือง และมีชนกลุ่มน้อย เช่น ม้ง ขมุ ลัว เป็นต้น อาศัยกระจายอยู่ตามพื้นที่สูง ร้อยละ 80 ทำอาชีพเกษตร ส่วนข้อมูลระดับพื้นที่ใน 2 อำเภอ คือ อำเภอทุ่งช้างและอำเภอเชียงกลาง ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดน่าน มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง และเป็นแหล่งต้นน้ำหลายพื้นที่ใน 2 ในอำเภอ เริ่มประสบปัญหาน้ำหลากในบริเวณพื้นที่ทั้งลุ่มน้ำตอนบนและลำน้ำสาขา จากฝนตกหนักและน้ำป่าไหล ชุมชนมีการฟื้นฟูป่าต้นน้ำร่วมกับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจอยู่เป็นระยะๆ และกำลังขับเคลื่อนวาระน่าน “เมืองน่าอยู่ คู่ป่าต้นน้ำ” โดยมีเป้าหมายฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ 2 แสนไร่ ภายในปี พ.ศ. 2560

(3) **การศึกษาข้อมูลภาพรวมทั่วไปในระดับชุมชนท้องถิ่น และระดับจังหวัด** ในการเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานโครงการและประกอบการศึกษาเลือกพื้นที่เป้าหมายที่จังหวัดน่าน ซึ่งมีพื้นที่ 7.17 ล้านไร่ สภาพส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ร้อยละ 80 เป็นแหล่งต้นน้ำของ

►► **คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย:**

คณะทำงานฯ ได้ให้ความสำคัญกับการสำรวจพื้นที่เพื่อรวบรวมที่เกี่ยวข้อง สถานการณ์ และประเมินผลโดยพิจารณาจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ กิจกรรมเด่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/

ท้องถิ่นโดยรวม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น และความพร้อมและความต้องการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ซึ่งสามารถสรุปผลคัดเลือกองค์กรปกครองท้องถิ่นเป้าหมาย จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

อำเภอทุ่งช้าง

- (1) ทต.งอบ
- (2) อบต.ปอน
- (3) อบต.และ

อำเภอเชียงกลาง

- (4) ทต.พระพุทธบาทเชียงคาน
- (5) อบต.เปือ
- (6) อบต.เชียงกลางพญาแก้ว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การดำเนินงานโครงการนี้คาดว่าจะเกิดประโยชน์ทั้งต่อพื้นที่เป้าหมายทั้ง 6 แห่ง รวมทั้งเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม โดยมีผลผลิตและผลกระทบ ที่ดังนี้

- > รูปแบบและกิจกรรมบทบาทของสตรีที่มีต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมและเป็นแนวปฏิบัติที่ดี 6 แห่ง ส่งผลดีต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนในระดับพื้นที่อันส่งผลต่อความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงของฐานทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
- > สื่อสร้างสรรค์บทบาทของสตรีต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนไม่น้อยกว่า 100 เรื่อง เรื่องราวที่ดีของผู้หญิงทั่วประเทศ และเอกสารเผยแพร่ผลงานบทบาทสตรี ไม่น้อยกว่า 1,000 เล่ม ได้รับการเผยแพร่สู่สังคมและสาธารณชนในช่องทางที่หลากหลาย ทำให้สังคมตระหนักและรับทราบถึงความสามารถของสตรีที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง

2. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านการคัดเลือกตาม
เกณฑ์การคัดเลือกเป็นพื้นที่เป้าหมายฯ เมื่อเดือน
พฤศจิกายนปี 2558 ในการดำเนินงานโครงการ

อำเภอเชียงกลาง

- 1) ทต.พระ พุทธบาทเชียงคาน
- 2) อบต.เปือ
- 3) อบต.เชียงกลางพญาแก้ว

เสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากร-
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใน 6 พื้นที่เป้าหมายใน
จังหวัดน่าน ได้แก่

อำเภอทุ่งช้าง

- 4) ทต.งอบ
- 5) อบต.และ
- 6) อบต.ปอน

ทั้งนี้ ในการดำเนินงานคัดเลือกชุมชนนำร่องในการ
ดำเนินงานโครงการฯ เพื่อขับเคลื่อนและริเริ่ม
กระบวนการพัฒนาการจัดการทรัพยากร-ธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้องในระยะแรกนั้น
คณะทำงานได้พิจารณาชุมชนเป้าหมายจากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นละ 2 ชุมชน ซึ่งมีความพร้อม

ด้านข้อมูลชุมชนและการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องและ
การเข้าร่วมประชุมสร้างความเข้าใจการดำเนินงาน
โครงการ ข้อคิดเห็นจากผู้บริหารของท้องถิ่น มา
ประกอบกับการพิจารณาถึงสภาพความสำคัญของ
ระบบนิเวศของพื้นที่ โดยมีข้อมูลชุมชนเป้าหมาย
และแนวทางการดำเนินงาน โดยสรุปดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานชุมชนเป้าหมาย

► อำเภอเชียงกลาง

► เทศบาลตำบลพระพุทธบาทเชิงคาน

ทต.พระพุทธบาทเชิงคาน มีพื้นที่ขนาด 72.48 ตารางกิโลเมตร มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา มีทรัพยากรทางธรรมชาติ ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งป่าต้นน้ำที่สำคัญของแหล่งน้ำหลายสายในพื้นที่ มีความโดดเด่นและมีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยว

ทต.พระพุทธบาทเชิงคาน ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/ท้องถิ่น ทั้งด้านการจัดการป่าไม้ การพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ส่งเสริมการจัดการระบบเกษตรอินทรีย์ อาทิ การสำรวจและจัดทำประวัติผาผานและแก่งสะมัวเก่าบั้ง เพื่อยกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ตลาดสินค้าการเกษตรชุมชน ผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพ

● บ้านแคว้ง

บ้านแคว้ง หมู่ 7 ตั้งอยู่ในตำบลพระพุทธบาท อำเภอเชียงกลาง มีพื้นที่ 40 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเชิงเขา จำนวนประชากร 109 คน จำนวน 33 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และเป็นชนเผ่าพื้นเมือง (ไทลื้อ) ประกอบอาชีพทำการเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำสวน และอาชีพรับจ้างทั่วไป

ชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมหลักในการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ได้แก่

ชุมชน และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ อาทิเช่น กลุ่มทอผ้าบ้านสลี

กลุ่มผลิตน้ำยาชีวภาพ ฯลฯ นอกจากนั้น ยังได้ริเริ่มพัฒนาดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมผ่านกลุ่มธนาคารขยะเพื่อแก้ไขปัญหาขยะที่มีมากขึ้น เป็นต้น

ทต.พระพุทธบาทเชิงคาน มีพื้นที่การปกครองครอบคลุม 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลพระพุทธบาท จำนวน 10 หมู่บ้าน และตำบลเชียงคานจำนวน 5 หมู่บ้าน ประชากรทั้งหมด 6,754 คน เป็นชาย 3,401 คน หญิง 3,353 คน 2,020 ครัวเรือน (สำนักทะเบียนราษฎร อำเภอเชียงกลาง, 2557) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ คณะทำงานได้พิจารณาชุมชนนำร่อง ได้แก่

อนุรักษ์ดิน ปลูกจิตสำนึกชุมชนใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยธรรมชาติเพื่อปรับสภาพดิน และป่าชุมชน กว่า 3,000 ไร่ กิจกรรมเด่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กิจกรรมปลูกป่าถวายพระเกียรติการจัดทำแนวป้องกันไฟ และการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชนให้อยู่ดีมีสุข เป็นต้น

● บ้านชาวนา

บ้านชาวนา หมู่ 1 ตั้งอยู่ในตำบลพระพุทธรบาท อำเภอยางตลาด มีพื้นที่ 617 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มติดแม่น้ำน่าน อยู่ห่างจากอำเภอยางตลาดประมาณ 5 กิโลเมตร จำนวนประชากร 398 คน จำนวน 116 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพทำการเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไปโดยมีผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชน ได้แก่ พรมแพนด้า (พรมเช็ดเท้า) ไม้กวาดดอกหญ้า เสื้อผ้าพื้นเมือง สภาพชุมชนโดยทั่วไปมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย

ชุมชนมีการดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่สำคัญ อาทิ มีกิจกรรมอนุรักษ์พันธุ์ปลา แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ป่า สมาคมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฝั่งขวาแม่น้ำน่าน และชุมชนมีกิจกรรม/โครงการเด่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบ้านชาวนา เช่น กิจกรรมกองทุนขยะแก้จนคนชาวนารณรงค์ใช้ปุ๋ยจากธรรมชาติ ทำปุ๋ยน้ำหมัก ลดการใช้สารเคมี ตรวจป่า การทำแนวกันไฟ รณรงค์ป้องกันการเผาป่า เป็นต้น

▶ องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ

ตำบลเปือ มีพื้นที่ 79 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขาและป่าต้นน้ำ มีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหลายสาย และมีแม่น้ำน่านไหลผ่าน และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่างๆ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิเช่น รอยพระบาทบ้านดอนสบเปือ วัดประดิษฐ์สี่อ วัดหนองแดง วิหารไทยลือ เป็นต้น ที่ผ่านมา อบต.เปือ มีการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/ท้องถิ่น มาอย่างต่อเนื่อง เป็นพื้นที่นำร่อง 1 ลุ่มน้ำ

1 อำเภอยางตลาด ของจังหวัดน่าน การบวชป่า ทำแนวกันไฟ การจัดทำฝายอย่างถาวร การศึกษาอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช ในโครงการพระราชดำรินอกจากนั้นยังมีการจัดการปัญหาของท้องถิ่นในด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จนได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวและเยาวชนคนรักป่า มีศักยภาพในการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ

อบต.เปือ มีพื้นที่การปกครองเป็น 10 หมู่บ้าน จำนวน 1,033 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 3,635 คน แบ่งเป็นชาย 1,888 คน หญิง 1,747 คน (สำนักทะเบียนราษฎร อำเภอยางตลาด, 2557) ชุมชนเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการฯ ได้แก่

● บ้านหนองผุก

บ้านหนองผุก หมู่ที่10 มีพื้นที่ 1,100 ไร่ มีจำนวนครัวเรือน 202 ครัวเรือน มีประชากร 565 คน ประกอบประชากรบ้านหนองผุก ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักด้านการเกษตรกรรม คือ ทำนา ทำสวน การทำไร่ การเลี้ยงสัตว์และรับจ้างทั่วไป อนึ่ง บ้านหนองผุกเป็นหมู่บ้านที่ทำการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชของบริษัทต่าง ๆ ผลผลิตของเกษตรกรที่มีจำหน่ายเมล็ดพันธุ์เป็นประจำ เช่น พันธุ์ฟักทอง มะระ ฟัก แตงกวา ถั่วลิสง ข้าวโพด ผักกาด ฯลฯ

ชุมชนมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง ช่วยเหลืองานบุญ งานสำคัญต่างๆ กลุ่มสตรีผู้สูงอายุ ผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ ทำการเกษตรอินทรีย์

● บ้านเด่นพัฒนา

บ้านเด่นพัฒนา หมู่ที่12 ตำบลเปือ อำเภอยางชุมน้อย มีพื้นที่ 200 ไร่ มีการตั้งบ้านเรือนอย่างมั่นคงและถาวร จำนวนประชากร 669 คน จำนวน 182 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และเป็นชนเผ่าพื้นเมือง (ไทลื้อ) ประกอบอาชีพทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน และทำไร่ โดยมีผลิตภัณฑ์เด่นในชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์จักรสาน ของกลุ่มผู้สูงอายุ สิ่งทักทอและตัดเย็บ และพรมเช็ดเท้า เป็นต้น

บ้านเด่นพัฒนา มีการมีการดำเนินการจัดการทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการดูแลรักษาป่า

ขยายเมล็ดพันธุ์ข้าว ทำน้ายาซักผ้า น้ายาล้างจาน น้ายาปรับผ้านุ่ม ยาหม่อง

สมุนไพรมีการจำหน่ายให้สมาชิกในกลุ่มราคาถูกและจัดขึ้นทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีกลุ่มสินค้าโอท็อป เลี้ยงไก่ และโคพื้นเมือง และการดำเนินมีการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น อาทิ การทำระบบประปาภูเขา การวัดแนวเขตที่ดินทำกิน และการออกโฉนดที่ดินทำกินให้กับราษฎรในหมู่บ้าน การทำระบบทนายเหมืองฝาย และส่งเสริมบทบาทของเยาวชนเยาวชนให้ร่วมการอนุรักษ์ดูแลรักษาป่าและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา

ไม้และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง จนได้รับรางวัลคนรักษาป่า ป่ารักษาชุมชนระดับประเทศ ปี พ.ศ.2555 และได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวระดับประเทศปี พ.ศ. 2557 มีกิจกรรมเด่นด้านการจัดการทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบ้านเด่นพัฒนา เช่น กิจกรรมรณรงค์การปลูกพืชหมุนเวียนการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ เพื่อปรับปรุงดิน ลดการใช้สารเคมี รณรงค์ลดการเผา การทำแนวป้องกันไฟ และการดูแลรักษาป่าชุมชน เป็นต้น

► องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว

อบต.เชียงกลางพญาแก้ว มีพื้นที่ขนาด 86 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและภูเขาสูง พื้นที่บางส่วนในเขตป่าสงวนและเขตอุทยานแห่งชาติดอยภูคา มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์และหลากหลาย โดยเฉพาะแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำน่าน และแม่น้ำกอน และมีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเฉพาะน้ำตกผานางอิง และน้ำตกตาดแหด

อบต.เชียงกลางพญาแก้ว มีการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง อาทิ การรวมกลุ่มอาชีพ

● บ้านกอก

บ้านกอก หมู่ 8 ตั้งอยู่ในตำบลเชียงกลางพญาแก้ว ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตวนอุทยานแห่งชาติดอยภูคา-ผาแดง อยู่บนเทือกเขาภูแว สภาพพื้นที่ประกอบไปด้วย ภูเขาสูงชันเป็นส่วนใหญ่ บริเวณหมู่บ้านมีลำห้วย 12 สาย มีพื้นที่ 5,000 ไร่ ซึ่งชุมชนได้ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก มีพื้นที่ป่าธรรมชาติ จำแนกออกเป็น ป่าพื้นบ้านอาหารชุมชน 100 ไร่ ป่าอนุรักษ์ 3950 ไร่ ป่าสุสาน 10 ไร่ มีจำนวนประชากร 449 คน แยกเป็นชาย 219 คน หญิง 230 คน มีหลังคาเรือน 110 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่า นั้บถือศาสนาพุทธและนั้บถือผี ทั้งผีบรรพบุรุษ และผีจากหัวไร่ปลายนาต่างๆ ไป และมี

เกษตร การจัดการป่าชุมชน พิธีสืบชะตาแม่น้ำ การจัดทำเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำลำน้ำกอน การอนุรักษ์คุ้มครองรักษาพื้นที่สีเขียว รวมทั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

อบต.เชียงกลางพญาแก้ว มีพื้นที่การปกครองครอบคลุม 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลเชียงกลาง 7 หมู่บ้าน และตำบลพญาแก้ว 7 หมู่บ้าน รวมเป็น 14 หมู่บ้าน จำนวนประชากรทั้งหมด 4,121 คน เป็นชาย 2,055 คน หญิง 2,066 คน (สำนักทะเบียนราษฎร อำเภอเชียงกลาง, 2557) ชุมชนเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการฯ ได้แก่

ประเพณีกินเหล้าดอกแดง ประชากรประกอบอาชีพเกษตร โดยมีพื้นที่พื้นที่ประมาณ 1,500 ไร่ ทำไร่เลื่อนลอย การหาของป่า การล่าสัตว์ รายได้ของประชากรไม่แน่นอน นอกจากนั้น ยังมีการเก็บดอกกังนำไปถักเป็นไม้กวาดดอกหญ้า และหน่อไม้เป็นรายได้ตามฤดูกาล

ชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มในชุมชน อาทิ กลุ่มแม่บ้าน ก่อตั้งเมื่อปี 2547 และเปลี่ยนเป็นกองทุนพัฒนาสตรีในปัจจุบัน และได้เป็นหมู่บ้านขยายผลโครงการปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งได้กำหนดแผนพัฒนางานครอบคลุม 6 มิติ ได้แก่ น้ำ ดิน เกษตร พลังงานทดแทน ป่า และสิ่งแวดล้อม

● บ้านเกวต

บ้านเกวต ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลพญาแก้ว อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน มีอายุก่อตั้งกว่า 130 ปี อดีตมีผู้คนหลายกลุ่มอาศัยอยู่ตามห้วยต่างๆ ตามสันภูวด และลำห้วยสตูล ต่อมาได้รวมตัวกันและตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นบ้านเขวด (มาจากการทำแนวกันไฟป่า) และเพี้ยนมาเป็น “บ้านเกวต” จนถึงปัจจุบัน

มีจำนวนหลังคาเรือน 165 หลัง จำนวนประชากร 675 คน แบ่งเป็นชาย 325 คน และหญิง 350 คน มีเนื้อที่ประมาณ 81,987 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติประมาณ 73,720 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร

ประมาณ 7,364 ไร่ ทำไร่ข้าว-ข้าวโพด-สวนยางพารา-สวนลิ้นจี่

สภาพภูมิประเทศสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสันเขาและป่าไม้เป็นพื้นที่เขาสูงชันมีน้ำกอนไหลผ่านทางทิศเหนือล้นม มีป่าไม้ สมุนไพร และสัตว์ป่าซึ่งเป็นทรัพยากรที่เหลืออยู่จำนวนน้อย มีป่าสุสานของหมู่บ้าน ซึ่งมีเนื้อที่ 27 ไร่ มีการอนุรักษ์ต้นไม้เก่าแก่

ชุมชนมีการรวมกลุ่มกิจกรรมที่หลากหลายและโดดเด่น อาทิ กลุ่มพัฒนาเยาวชนเพื่อช่วยเหลือกิจการต่างๆของหมู่บ้าน และมีบทบาทในการดำเนินงานพัฒนา

▶▶ อำเภอทุ่งช้าง

▶ เทศบาลตำบลอบ

ทต.งอบ มีพื้นที่ 188.99 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง สลับซับซ้อน ปกคลุมด้วยพื้นที่ป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 77.32 ของพื้นที่ทั้งหมด จึงมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่ เป็นแหล่งต้นน้ำและแม่น้ำธรรมชาติหลายสาย มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ อาทิ ต้นชมพูภูคา ถ้ำ น้ำตกสมรภูมิผาแดง และโดดเด่นหลากหลายทางวัฒนธรรมทางชนเผ่า ประเพณีปีใหม่ชนเผ่า ผ้าทอและเป็นที่ตั้งโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่ม

น้ำน่านพื้นที่ที่ 6 โครงการในพระราชดำริ นอกจากนั้นยังมี “กาแฟมณีพฤษภ กาแฟอแกนิก” ที่มีชื่อเสียงและมีส่วนช่วยสร้างรายได้แก่ชนเผ่าในพื้นที่สูง

ทต.งอบ มีการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/ท้องถิ่นที่หลากหลาย กระจายอยู่ในหลายหมู่บ้าน ทั้งด้านการจัดการป่าไม้ การจัดการพื้นที่ทำกิน และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่สูงและพื้นที่ราบ ด้วยการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่

ทด.งอบ แบ่งพื้นที่การปกครองเป็น 11 หมู่บ้าน
จำนวน 1,590ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 5,505 คน
เป็นชาย 2,805 คน หญิง 2,700 คน ส่วนใหญ่เป็น
คนพื้นเมือง (เผ่าไทลื้อ) และมี 3 ชนเผ่า ประกอบด้วย

● บ้านมณีพฤกษ์

บ้านมณีพฤกษ์ หมู่ 11 ตั้งอยู่ในตำบลงอบ อำเภอ
ทุ่งช้าง บนเทือกเขาอุทยานแห่งชาติดอยภูคา เป็น
หมู่บ้านชนเผ่าม้ง ดำรงชีวิตในป่ามาหลายชั่วอายุ
คนตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติทำไร่
ระบบการเพาะปลูกแบบไร่หมุนเวียน ซึ่งได้รับการ
สอนสืบทอดต่อมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

มีจำนวนประชากร 1,538 คน เป็นชาย 818 คน
หญิง 720 คน จำนวน 302 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่
ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ข้าว ทำไร่ชิง
และเลี้ยงสัตว์ นับถือศาสนาคริสต์ โดยมีปัญหา
ชุมชนที่สำคัญได้แก่ ปัญหาที่ทำกิน และพื้นที่แปลง
ปลูกป่าของหน่วยงานรัฐทับกัน ปัญหาที่ทำกิน และ

● บ้านงอบศาลา

บ้านงอบศาลา หมู่ 1 ตั้งอยู่ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง
มีพื้นที่ 50 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง มีภูเขา
ล้อมรอบบางด้าน มีแม่น้ำงอบไหลผ่าน จำนวน
ประชากร 510 คน จำนวน 160 ครัวเรือน ประชากร
ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ และเป็นชนเผ่า
พื้นเมือง (ไทลื้อ) ประกอบอาชีพทำการเกษตรกรรม
ได้แก่ ทำนา ทำสวน และทำไร่ และอาชีพรับจ้าง

เผ่าม้ง เผ่าขมุ และเผ่าถิ่น นับถือศาสนาพุทธ และนับ
ถือผี (สำนักทะเบียนราษฎร อำเภอทุ่งช้าง, 2557)
ชุมชนเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการฯ ได้แก่

ที่อยู่อาศัยอยู่ห่างกันการขยายที่ทำกิน (หัวไร่ปลาย
สวน) และไม่มีอาชีพที่เป็นรายได้ที่แน่นอน

บ้านมณีพฤกษ์ เป็นจุดที่ตั้งโครงการพัฒนาเพื่อ
ความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน พื้นที่ที่ 6 บ้านมณี
พฤกษ์ ในการส่งเสริมกิจกรรมการจัดการทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีกิจกรรมเด่นด้านการ
จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่
การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ทำกินใน
เขตป่าบ้านมณีพฤกษ์ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนประจำ
หมู่บ้าน กลุ่มผลิตและแปรรูปกาแฟอบแกนิค บ้าน
มณีพฤกษ์นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมปลูกป่า เช่น
บมจ.ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้งบมจ.ปตท.สำรวจและ
ผลิตปิโตรเลียม

ทั่วไป โดยมีผลิตภัณฑ์เด่นในชุมชน ได้แก่ ไม้กวาด
ดอกหญ้า และผลไม้ เช่น เงาะ ส้มทุ่งช้าง เป็นต้น

ชุมชนมีกิจกรรม/ โครงการเด่นด้านการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบ้านงอบ
ศาลา เช่น กิจกรรมรณรงค์การทำปุ๋ยหมักและปุ๋ย
ชีวภาพ เพื่อปรับปรุงดิน ลดการใช้สารเคมีสร้างฝาย
ชะลอน้ำ และมีประปาภูเขาใช้ภายในหมู่บ้าน
กิจกรรมการปลูกป่า/ บวชป่าชุมชน เป็นต้น

► องค์การบริหารส่วนตำบลและ

ตำบลและ มีพื้นที่ 239.23 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง มีที่ทำกินเป็นที่ราบตามหุบเขาและเชิงเขา มีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และสำคัญ ได้แก่ ป่าขุนน้ำพะจะ และป่าขุนน้ำละ มีแม่น้ำน่าน เป็นแม่น้ำสายหลักให้ชุมชนในพื้นที่ได้เพาะปลูกทำเกษตรกรรมได้ตลอดปี และลำน้ำสาขาที่ไหลลงสู่แม่น้ำน่าน ได้แก่ ลำน้ำสอง ลำน้ำสอ ลำน้ำอ่าว ลำน้ำแฮด ลำน้ำพะจะ

อบต.และ ได้ดำเนินกิจกรรมปลูกป่าชุมชนทดแทนไว้ตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สืบต่อไป ตลอดจนโครงการบวชป่า และให้หมู่บ้านชุมชนร่วมทำแนวกันไฟ ฝึกอบรม

● บ้านทุ่งอ่าว

บ้านทุ่งอ่าว หมู่ 1 ตั้งอยู่ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง มีพื้นที่ 1,762 ไร่ จำนวนประชากร 438 คน เป็นชาย 207 คน หญิง 231 คน จำนวน 168 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง พนักงานของรัฐ พนักงานท้องถิ่น รับราชการค้าขาย โดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีที่สำคัญได้แก่ ประเพณีวันสงกรานต์ประเพณีลอยกระทงประเพณีเลี้ยงเจ้าพ่อป่าสัก-ป่าแดง และประเพณีเลี้ยงผีบ้านผีเรือน

เครือข่ายอาสาสมัครป้องกันไฟป่า และอาสาสมัครพิทักษ์ป่า รวมทั้งฝึกอบรมปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กนักเรียน เยาวชน และประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่อง

อบต.และ แบ่งพื้นที่การปกครองเป็น 13หมู่บ้าน จำนวน 1,185 ครัวเรือนประชากรทั้งหมด 3,569 คน เป็นชาย 1,731 คน หญิง 1,838 คน เป็นชาวพื้นเมืองม้ง และลัวะ (สำนักทะเบียนราษฎร อำเภอทุ่งช้าง, 2557) ชุมชนเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการฯ ได้แก่

บ้านทุ่งอ่าว มีป่าชุมชนบ้านทุ่งอ่าว หมู่ 1 มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนชุมชนช่วยกันดูแลรักษา มีการจัดกิจกรรมทำแนวป้องกันไฟ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นพื้นที่การเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจุบันบ้านทุ่งอ่าว จึงประสบปัญหาการใช้สารเคมีจากการเกษตร และการเผาไร่เพื่อการทำการเกษตร ดำเนินกิจกรรมสำคัญด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบ้านทุ่งอ่าว ได้แก่ กิจกรรมรณรงค์พัฒนาครอบครัวนำ

เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ทุกหลังคาเรือน การดูแลป่าชุมชน และป่าอุทยานชมพญาครุฑ รวมทั้งกลุ่มเครื่อง

● บ้านน้ำสอใหม่

บ้านน้ำสอใหม่ หมู่ 12 ตั้งอยู่ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง มีชนเผ่าอาศัยอยู่ด้วยกัน 2 ชนเผ่า ได้แก่ ชนเผ่าขมุ และชนเผ่าลัวะ (ถิ่น) หมู่บ้านน้ำสอ เดิมเป็นชาวเขาเผ่าขมุ มาตั้งบ้านเรือนเมื่อปี พ.ศ.2414 และ ในปี พ.ศ. 2519 ชาวเขาเผ่าลัวะจากหมู่บ้านแพะกลาง อพยพมาตั้งบ้านเรือนเพิ่มอีก จำนวนประชากร 324 คน เป็นชาย 157 คน หญิง 167 คน จำนวน 89 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา และทำไร่ อาชีพค้าขาย และอาชีพรับจ้างทั่วไปโดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และนับถือผี มีประเพณีที่สำคัญได้แก่ เลี้ยงผีประจำปี (เดือนมกราคม) การละเล่นสูงอายุ (เดือนเมษายน) ตานข้าวใหม่ (เดือนเมษายน) ทำบุญส่งเคราะห์หมู่บ้าน (เดือนเมษายน) เลี้ยงผีฝ่ายประปา

▶ องค์การบริหารส่วนตำบลปอน

อบต.ปอน มีพื้นที่ 103.68 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นเทือกเขาสูงทั้งหมด มีพื้นที่ราบระหว่างหุบเขาอยู่ตามลำน้ำสายสำคัญในบริเวณตอนกลางของพื้นที่ เทือกเขาสูงในพื้นที่วางตัวในแนวเกือบเหนือ-ใต้ มีน้ำสายหลักได้แก่ แม่น้ำน่านไหลผ่านตอนใต้และมีน้ำสาขาที่สำคัญของแม่น้ำน่าน ได้แก่

จักสาน และกลุ่มปลูกพืชผักปลอดสารพิษ

(เดือนพฤศจิกายน) เลี้ยงผีไร่ (แล้วแต่จะกำหนดว่าเดือนไหน) และเข้าวัดทุกวันพระ

บ้านน้ำสอใหม่ มีป่าชุมชนที่ชาวบ้านช่วยกันดูแลรักษา มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนในการดูแลรักษาป่า โดยมีกฎระเบียบ อาทิเช่น ห้ามตัดไม้ทำลายป่าในเขตพื้นที่หวงห้ามเป็นเด็ดขาด ฝ่าฝืนปรับตั้งแต่ 500 -1,000 บาท พร้อมยึดไม้ห้ามนำไปแปรรูปทุกชนิดออกนอกพื้นที่ที่มีเขตจำกัดที่สะพานบ้านใต้ ฝ่าฝืนจับได้ ปรับตั้งแต่ 5,000-10,000 บาท ทั้งยึดไม้และส่งดำเนินคดี เป็นต้น และมีการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน การจัดทำแนวป้องกันไฟ และการจัดตั้งกฎระเบียบข้อบังคับในการควบคุมการเผา และกฎระเบียบการใช้น้ำ เป็นต้น

ห้วยน้ำแหวง และห้วย น้ำปอน มีความหลากหลายทางระบบนิเวศ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ อ่างน้ำตามโครงการพระราชดำริ อ่างเก็บน้ำปอน เชื้อต่อการประกอบอาชีพเกษตร รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกด้วย

ปอน ดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/ท้องถิ่น ทั้งด้านการจัดการป่าไม้รูปแบบป่าชุมชน กระจายอยู่ในหลายหมู่บ้าน การอนุรักษ์และจัดการแหล่งน้ำ แก้ไขปัญหาน้ำท่วม น้ำหลาก และพื้นที่เสี่ยงภัย การจัดทำฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการจัดทำแผนชุมชนสำหรับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ตลอดจนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

● บ้านไร่ไทรงาม

บ้านไร่ไทรงาม หมู่ที่ 2 ตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง มีพื้นที่ 45 ไร่ พื้นที่มีทั้งพื้นที่ราบ และพื้นที่สูงบางส่วน โดยมีภูเขาล้อมรอบ และติดลำห้วย รวมทั้งมีสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ มีจำนวนประชากร 278 คน จำนวน 67 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และเป็นชนเผ่าเหาะ ประกอบอาชีพทำ

● บ้านหลายทุ่ง

บ้านหลายทุ่ง หมู่ที่ 3 ตำบลปอน อำเภอทุ่งช้าง มีพื้นที่ 60 ไร่ พื้นที่มีทั้งพื้นที่เนินเขา มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ จำนวนประชากร 204 คน จำนวน 48 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ และเป็นชนเผ่าพื้นเมือง (ไทลื้อ) ประกอบอาชีพทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน และทำไร่ และอาชีพทอผ้าพื้นเมือง โดยผลิตภัณฑ์เด่นในชุมชน ได้แก่ ผ้าทอลายน้ำไหลผ้าทอไทลื้อ และไม้กวาดดอกหญ้า

อบต.ปอน แบ่งพื้นที่การปกครองเป็น 8 หมู่บ้าน จำนวน 982 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 2,770 คน เป็นชาย 1,409 คน หญิง 1,361 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมือง (เผ่าไทลื้อหรือไตลื้อเผ่าพื้นเมือง) ร้อยละ 43 และชาวเขา (เผ่าลัวะเผ่าขมุเผ่าเหาะ) ร้อยละ 57 (สำนักทะเบียนราษฎร อำเภอทุ่งช้าง, 2557) ชุมชนเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการฯ ได้แก่

การเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน และทำไร่ อาชีพรับจ้างทั่วไป และเก็บหาของป่าขาย

ชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมรณรงค์การทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ เพื่อปรับปรุงดิน ลดการใช้สารเคมีและไม่เผาตอซังการอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าต้นน้ำการทำแนวกันไฟในที่ทำกิน เป็นต้น

บ้านหลายทุ่ง เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านต้นแบบโครงการปิดทองหลังพระ มีการดำเนินกิจกรรมเด่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบ้านหลายทุ่งเช่น กิจกรรมรณรงค์การทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ เพื่อบำรุงดิน รณรงค์ลดสารเคมีในการเกษตร และรณรงค์ไม่เผาตอซังการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ป่าต้นน้ำ การอนุรักษ์ป่าชุมชน มีการทำแนวกันไฟเป็นต้น

แนวทางการดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย

การดำเนินการโครงการเสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการเสริมสร้างบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น และของประเทศ เพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการบริหารจัดการที่เหมาะสมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่เอกสารผลงาน และสื่อสารสร้างสรรคบทบาทและศักยภาพของสตรี อันเป็นการกระตุ้นให้สังคมได้ตระหนักต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ภายหลังที่ได้พิจารณาคัดเลือกพื้นที่ชุมชนนำร่อง จะเป็นการดำเนินการขับเคลื่อนการเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในระดับพื้นที่เป้าหมายเชิงลึกผ่านกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาไปพร้อมๆ เพื่อให้การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาให้เกิดการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ส่งผลดีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ให้เกิดเป็นรูปธรรม คณะทำงานโครงการฯ จึงได้กำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงานโครงการในพื้นที่เป้าหมายในระยะต่อไป ดังนี้

1) พัฒนากลไกชุมชน ได้แก่ การพัฒนาแกนนำ/กลุ่มคนทำงาน เพื่อเป็นกลไกการพัฒนากิจกรรมในระดับพื้นที่ซึ่งแบ่งกิจกรรมได้ดังนี้

> **การริเริ่ม** สำหรับชุมชนซึ่งยังไม่มีกิจกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือมีบุคคลดำเนินกิจกรรมในลักษณะปัจเจกบุคคลจึงควรอาศัยการกระตุ้นการจุดประกาย และการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาความต้องการร่วมกัน

> **การส่งเสริมการเรียนรู้** สำหรับชุมชนที่มีกลุ่มต่างๆ เริ่มก่อตัวและดำเนินกิจกรรมไปแล้ว โครงการฯ จะทำการทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน การเรียนรู้จากกรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ ผ่านการสื่อสารและกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เช่น การศึกษาดูงาน

การอบรม รวมถึงการระดมความคิดเห็นภายในชุมชน เพื่อให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชน และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในชุมชน

> **การเสริมสร้างความเข้มแข็ง** สำหรับชุมชนที่มีการดำเนินงานมาระยะหนึ่ง มีกลุ่ม แผน และแบ่งบทบาทการทำงานรวมทั้งมีการเชื่อมโยงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาชุมชนด้านอื่นๆ จึงควรขยายการมีส่วนร่วมและการสื่อสารภายในชุมชนกำหนดแผนและแบ่งบทบาทการทำงาน พัฒนาทักษะในการบริหารจัดการกลุ่ม การจัดทำข้อเสนอโครงการและการระดมทุน และการเชื่อมโยงภาคี

2) การส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยน ระหว่างชุมชน/ท้องถิ่น/พื้นที่ และการจัดให้มีการติดตามผลอย่างมีส่วนร่วมเหมาะสม อาทิเช่น

- > ดำเนินการจัดกิจกรรมค่ายสร้างสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- > การเยี่ยมบ้าน เรียนรู้กิจกรรมการพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติระหว่างชุมชน เพื่อร่วมกันเรียนประสบการณ์การดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อกระตุ้นและการเสริมกำลังใจในกลุ่มคนทำงาน
- > พัฒนาเป็นเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาประเด็นงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม
- > การขยายผล สำหรับชุมชนที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ปรากฏผลชัดเจนสามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบในการศึกษาดูงานและขยายผลได้ควรเน้นการประสานและเชื่อมโยงกับภาคีเพื่อสนับสนุนหรือส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารและพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่

3) การพัฒนากิจกรรมได้แก่ การดำเนินกิจกรรมพัฒนาศักยภาพชุมชนเป้าหมายอย่างเหมาะสม อาทิเช่น

- > อบรมให้ความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้อง อาทิ การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการปรับแผนการผลิตและพฤติกรรมการบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อปรับทัศนคติที่ดีและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่างๆตลอดจนการสร้างจิตสำนึกความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ชุมชน รวมทั้งสตรีภาคแรงงานและเกษตรกรรวม
- > ศึกษาดูงานตัวอย่างของบทบาทสตรีที่ดีในพื้นที่ต่างๆ เพื่อเรียนรู้และเปิดรับประสบการณ์ใหม่ๆ อันเป็นแนวทางในการนำไปปรับประยุกต์และเติมเต็มงานต่อไป
- > จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่จำเป็นเพื่อการปรับปรุง พัฒนา และประยุกต์ใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่

4) การพัฒนาความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานระหว่างกัน

- > **ความร่วมมือภายในชุมชน** เกิดขึ้นระหว่างกลไกชุมชนกับกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ซึ่งการร่วมมือภายในชุมชนนี้ จะเป็นฐานในการขยายผลหรือพัฒนาไปสู่ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก โดยทั่วไปแล้วมักอาศัยบทบาทของผู้นำชุมชนในการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในลักษณะนี้
- > **ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนากลไกชุมชนในระยะต่างๆ รวมถึงการพัฒนากิจกรรมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- > **ความร่วมมือระหว่างชุมชนร่วมกับองค์กรเอกชนหรือสถาบันการศึกษา** มัก

จำเป็นในช่วงการริเริ่มพัฒนากลไกชุมชน หรือช่วงการต่อยอดกิจกรรมและขยายผล โดยมีการดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนา ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน การคอยให้

คำแนะนำ การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานและ ฝึกอบรมเพื่อพัฒนากลไกชุมชนให้เข้มแข็ง รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์

การดำเนินงานชุมชนเป้าหมายในระยะต่อไป จะเป็นการดำเนินการขับเคลื่อนการเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในระดับพื้นที่เป้าหมายเชิงลึกผ่านกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ได้แก่

- 1) จัดประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน โครงการร่วมกับชุมชนเป้าหมายเพื่อพัฒนาความร่วมมือของสมาชิกในพื้นที่ โดยเสริมสร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อขยายการมีส่วนร่วมและการสื่อสารในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในการดำเนินงานร่วมกันในอนาคต
- 2) ดำเนินการศึกษาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมด้วยการประเมินสถานการณ์ชนบทแบบมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal-PRA) เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชน สถานการณ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมคิด ตัดสินใจและกำหนดรูปแบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างเหมาะสมทั้งอาศัยการทบทวนข้อมูล การประชุมกลุ่มย่อย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์ SWOT การใช้แผนที่ชุมชน และแผนที่ความคิดเป็นต้นโดยมีประเด็นการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลทางเศรษฐกิจ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์และ กิจกรรมตามประเพณีในชุมชน และข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนาชุมชนและร่วมวางแผนการดำเนินงานที่มีความเหมาะสม

- 3) พัฒนาแกนนำ/กลุ่มคนทำงาน เพื่อเป็นกลไกการพัฒนากิจกรรมในระดับพื้นที่ซึ่งหากพบว่ายังไม่มีกลไกใดๆ หรือมีกลไกอยู่แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือมีบทบาทหลายๆ เรื่อง จึงอาจริเริ่มกลไกใหม่ ขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะ หากมีกลไกที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว ก็ควรพัฒนากลไกเดิม โดยทำการวิเคราะห์ถึงศักยภาพในระยะใดระยะหนึ่ง แล้วจึงกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม ซึ่งอาจต้องดึงบทบาทของกลุ่มเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการไปพร้อมกันด้วย
- 4) ขับเคลื่อนกิจกรรมแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ให้เกิดเป็นรูปธรรมจากกิจกรรมที่ง่ายไปยาก หรือจากเล็กไปใหญ่ อาทิ การจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า น้ำ ดิน การเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุมชน การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อม การจัดการพลังงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนหรือสถานศึกษา การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน เป็นต้น

3.ร่าง...เอกสารบทบาทสตรี

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบถวายพระราชสมัญญา "พระมารดาแห่งการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ" เพื่อเป็นการแสดงกตเวทิตูณของรัฐบาล และปวงชนชาวไทยแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2553

นับเป็นพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่ทรงห่วงใยในทรัพยากรของประเทศ ที่ได้ทรงเอาใจใส่ทรงห่วงใยและทรงอุปถัมภ์งานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยทรงมุ่งเน้นให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณป่าหรือใกล้ป่าที่สามารถดำรงอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืนไม่

นับเป็นแบบอย่างของสตรีไทย ซึ่งมีความใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ยังมีอุปสรรคในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเนื่องจากยังขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความรู้อะไร และทักษะ และการยอมรับหน่วยงานต่างๆ

ในขณะที่ความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชายของประเทศไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น เด็กทั้งหญิงและชายได้รับโอกาสในการศึกษาภาคบังคับขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันรวมถึงการศึกษาระดับสูงขึ้นไป แต่ในการก้าวสู่ระดับบริหารหรือระดับการตัดสินใจยังมีสัดส่วนที่ต่ำกว่าผู้ชายมากแต่

สำหรับในระบบราชการซึ่งได้ศึกษาข้อมูลข้าราชการพลเรือนสามัญ พบว่ามีข้าราชการพลเรือนสามัญผู้หญิง

เปียดเบียนซึ่งกันและกัน โดยการให้ความรู้ให้คำแนะนำและฝึกอบรมเพื่อให้ประชาชนปรับเปลี่ยนจากการตัดไม้ทำลายป่ามาปลูกป่าเพื่อมีรายได้ในการดำรงชีพ ซึ่งทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

และองค์กรสตรีจึงได้พยายามส่งเสริมให้สังคมมีความตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญในการให้สตรีมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ซึ่งได้มีตัวอย่างที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมการปฏิบัติทั้งในฐานะผู้นำผู้ส่งเสริมและผู้ร่วมปฏิบัติกระจายอยู่ในทุกพื้นที่ของประเทศ

จำนวนมากกว่าคือร้อยละ 62 แต่มีผู้หญิงที่ก้าวเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารมีน้อยกว่าผู้ชายมากในปี 2550 สัดส่วนผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในราชการส่วนกลางมีเพียงประมาณร้อยละ 22 ซึ่งเพิ่มขึ้นเพียงช้าๆจากร้อยละ 18 ใน 5 ปีก่อนหน้า รวมถึงผู้หญิงในตำแหน่งบริหารภาคธุรกิจของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีเพียงร้อยละ 22 สำหรับในภาคการเมืองระดับชาติผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ

สมาชิกวุฒิสภาในปี 2550 มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 12 และ 16 ตามลำดับในระดับท้องถิ่นมีผู้หญิงเป็น

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำนันและ ผู้ใหญ่บ้านเพียงร้อยละ 9

ที่ผ่านมา สังคมไทยยังขาดความสมดุลระหว่างโอกาสของหญิงและชาย โอกาสของผู้หญิงมีข้อจำกัดมากกว่าทั้งใน ด้านการศึกษาในระดับสูงในบางสาขาและในด้านอาชีพและโอกาสของผู้หญิงในภาคการเมืองทั้งระดับชาติและการเมือง ท้องถิ่น รวมถึงการเป็นผู้บริหารระดับสูงในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนยังมีน้อย

ทิศทางการส่งเสริมบทบาทสตรี

.....เป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 คือการให้ ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพและครอบคลุมอย่างทั่วถึงรวมทั้งมี ความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้นทั้งในเรื่องรายได้โอกาสทางอาชีพและโอกาสในการ ดำรงตำแหน่งในระดับบริหารและระดับการตัดสินใจ.....

งานด้านการพัฒนาสตรีเริ่มได้รับความสนใจใน ระดับชาติอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ยุทธศาสตร์ สหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้ประกาศให้ ปี 2518 เป็นปีสตรีสากล และต่อมาได้มีการประกาศ ให้ปี 2519-2528 เป็นปีทศวรรษแห่งการพัฒนาสตรี

ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกขององค์การ สหประชาชาติได้ตั้งคณะทำงาน เพื่อจัดทำ แผนพัฒนาสตรีระยะยาว หรือแผน 20 ปี (พ.ศ. 2525- 2544) เพื่อวางกรอบทิศทางการส่งเสริมงานด้าน การพัฒนาสตรีของประเทศในขณะนั้น แผนพัฒนา สตรีระยะยาวนี้ นับได้ว่าเป็นแผนพัฒนาสตรีฉบับ แรกของประเทศ ที่ได้พยายามวิเคราะห์ประเด็น

การเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม การพัฒนาต่างๆ จึงได้กล่าวถึงไว้ในนโยบาย แผน และเป้าหมายการพัฒนาระดับต่างๆ ซึ่งเป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (Millennium Development Goals: MDGs) ที่นานาชาติทั่วโลกได้ร่วมกันกำหนดขึ้นก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้

สู่ความเสมอภาค การพัฒนาศักยภาพและโอกาส และสันติภาพ เพื่อกระตุ้นให้รัฐบาลและประชาชนใน ประเทศสมาชิกทั่วโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของสตรี และระดมพลังในการแก้ไขปัญหาความไม่ เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายในทุกมิติ

ต่างๆ ในการพัฒนาสตรีอย่างครอบคลุม รวมทั้งการ แก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่ยังเป็นอุปสรรค ในการสร้างความเท่าเทียมกัน เป็นต้น จากความ ตื่นตัวของนานาชาติ และการมีแผนพัฒนาสตรีระยะ ยาวนี้เป็นสื่อและแรงกระตุ้นที่ทำให้งานด้านการ พัฒนาสตรีของหน่วยงานภาครัฐเริ่มมีความชัดเจน มากยิ่งขึ้น

เป็นอย่างมาก ทั้งการจัดความยากจนการส่งเสริม ความเท่าเทียมกันทางเพศและการส่งเสริมบทบาท สตรี รวมทั้งการพัฒนาสุขภาพของแม่และเด็ก

สำหรับการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมคนสังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัว รองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงพัฒนาคน และสังคมไทยให้มีคุณภาพมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร

และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรมรวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีผ่านยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยการเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจสังคมและการเมืองได้อย่างมี

นอกจากนี้ ยังมียุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมสิทธิและพัฒนาศักยภาพชุมชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์

ในส่วนของ**แผนพัฒนาสตรี**ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 นี้ ให้ความสำคัญต่อการสร้างสังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดีตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียม

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีใน**พันธสัญญาและความร่วมมือระดับนานาชาติ**อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women: CEDAW) อนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ พ.ศ.2501 (Convention Concerning Discrimination in Respect of Employment and Occupation) ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration

การส่งเสริมบทบาทสตรี ได้มีความสำคัญต่อหน่วยงานต่างๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ มีความพยายามทั้งในระดับสากลและระดับประเทศ ในการขับเคลื่อนให้สตรีมีบทบาทมากขึ้น ผ่านความร่วมมือ ข้อตกลง นโยบาย แผน รวมทั้งกองทุนต่างๆ ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายการพัฒนาบทบาทสตรี มาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 จนถึงปัจจุบัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 รวมทั้งได้กำหนดเป้าหมายไว้ชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาทในการตัดสินใจและการเป็นผู้นำ ความท้าทายจึงอยู่ที่การนำแผนไปสู่การปฏิบัติด้วยความเข้าใจและความพร้อมของภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งการยอมรับของสังคม

คุณค่าและศักดิ์ศรีให้ทุกคนสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง**ส่งเสริมบทบาทสตรีในระดับการบริหารและการตัดสินใจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ**

ทรัพยากรธรรมชาติแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กัน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม สตรีมีสุขภาพ สุขภาวะ มีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สตรีมีความมั่นใจและมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ

and Platform for Action: BFPA) เป็นต้น เพื่อร่วมขับเคลื่อนการปกป้องและดูแลด้านสิทธิมนุษยชนของเด็กและสตรีในสถานการณ์ของความขัดแย้ง เป็นต้นประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศภาคีสมาชิกจำเป็นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข มาตรการ โดยจะต้องมีการปรับมาตรฐาน และกำหนดหรือแก้ไขกฎหมายที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรี ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดต่างๆ ในพันธสัญญาเหล่านี้

องค์กรส่งเสริมบทบาทสตรี

การพัฒนาสตรีเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายมิติด้วยกัน ซึ่งมีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา ให้ความสนใจและมีผลจากการดำเนินงานด้านสตรีมาอย่างต่อเนื่องแม้มีผลการพัฒนาเป็นที่ประจักษ์ในระดับหนึ่งแต่ก็ยังไม่มากนัก โดยเฉพาะสตรีในพื้นที่ชนบท และสตรีที่จัดในกลุ่มเป้าหมายพิเศษต่างๆ แม้จะมี

หน่วยงานรับผิดชอบและมีการตื่นตัวขององค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามาพัฒนาศักยภาพ เพิ่มการสื่อสารและรณรงค์สร้างจิตสำนึก พัฒนาระบบการสิ่งแวดล้อมศึกษา รวมถึงการมอบรางวัลเพื่อเชิดชูเกียรติ โดยมีกลไกและรูปแบบที่หลากหลายและแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

▶หน่วยงานภาครัฐ

▶▶สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

มีภารกิจในการพัฒนาศักยภาพสตรี การส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย และการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว เพื่อให้สตรีได้รับการพัฒนาศักยภาพ การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ มีความเสมอภาคและเป็นธรรมทางสังคม และมุ่งสร้างสถาบันครอบครัวให้มีความมั่นคง สำนักงานฯ ได้มอบรางวัลสตรี บุคคล และหน่วยงานองค์กรดีเด่น สาขาต่าง ๆ รวม 16 สาขา เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ผู้ปฏิบัติงาน และยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็น

แบบอย่างของสังคม โดยมีหน่วยงานภาคีเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกสตรี บุคคล และหน่วยงานองค์กรดีเด่น ซึ่งสาขาที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ยุวสตรีดีเด่น สตรีดีเด่นด้านการบริหารงานปกครอง ท้องถิ่นหรือท้องที่ สตรีดีเด่นด้านการพัฒนาชุมชน สตรีดีเด่นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสตรีดีเด่นด้านการส่งเสริมการเกษตร

▶▶กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

ภารกิจหลักในการคุ้มครองดูแลสิทธิของแรงงาน ได้ตระหนักและใส่ใจถึงความสำคัญของแรงงานผู้หญิง ได้มีการรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนสังคมได้ตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของแรงงานผู้หญิงร่วมมือร่วมใจที่จะช่วยกันดูแลคุ้มครองให้แรงงานผู้หญิงให้ทำงานอย่างมีคุณค่ามีความสุข และพอใจในงานที่ทำ นอกจากนี้ ได้มีการคัดเลือกสตรีทำงานดีเด่น เพื่อ

เข้ารับประทานโล่รางวัลในวันสตรีสากลซึ่งตรงกับวันที่ 8 มีนาคมของทุกปี โดยแบ่งรางวัลออกเป็นนักบริหารดีเด่นในสาขาต่างๆ ผู้ปฏิบัติการในภาคส่วนต่างๆ สตรีเครือข่ายการคุ้มครองแรงงาน ที่ปรึกษาแรงงานหญิงดีเด่น สตรีผู้ประกอบการอาชีพอิสระดีเด่น ศิลปินสตรีดีเด่น สื่อมวลชนดีเด่น นักกีฬาสตรีดีเด่น และ สตรีองค์กรพัฒนาเอกชนดีเด่น

▶▶กระทรวงมหาดไทย

มีบทบาทภารกิจสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการพัฒนาและให้

คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นการบริหารงานบุคคล

การเงินการคลัง และการบริหารจัดการ
กระทรวงมหาดไทยได้เป็นหนึ่งในหน่วยงาน
รับผิดชอบในการคัดเลือกสตรี บุคคล หน่วยงาน
องค์กรดีเด่นสาขาต่างๆ โดยสาขาที่เกี่ยวข้อง และ
เชื่อมโยงกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาขาสตรีดีเด่นด้านการ
บริหารงานปกครองท้องถิ่นและท้องถิ่นที่ รับผิดชอบโดย
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และสาขาสตรี
ดีเด่นด้านการพัฒนาชุมชน รับผิดชอบโดยกรม
พัฒนาชุมชน

►►กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในการ
ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีจิตสำนึกและมี
ส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้
มีส่วนร่วมในการคัดเลือกสตรี บุคคล หน่วยงาน

องค์กรดีเด่นสาขาต่างๆ โดยมีสำนักงานกิจการสตรี
และสถาบันครอบครัว เป็นหน่วยงานหลักในการจัด
พิธีมอบโล่ประกาศเกียรติคุณเนื่องในวันสตรีสากล
ซึ่งคัดเลือกในสาขาสตรีดีเด่นด้านการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม

►►กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มีบทบาทภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร
ให้มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้
รวมทั้งศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริม
การเกษตร และบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน

และเป็น 1 ในหน่วยงานรับผิดชอบในการคัดเลือก
สตรี บุคคล หน่วยงานองค์กรดีเด่นสาขาต่างๆ ซึ่ง
คัดเลือกในสาขาสตรีดีเด่นด้านการส่งเสริม
การเกษตร

►►คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดตั้งจากนโยบายของรัฐบาลในการบริหารจัดการ
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
ยกระดับและเสริมศักยภาพสตรีในทุกมิติ พัฒนา
และขยายศักยภาพบทบาทสตรีให้เป็นพลังทาง
สังคมที่เข้มแข็ง สามารถช่วยนำพาและร่วมสร้าง
สังคมไปสู่ความเสมอภาค อย่างสร้างสรรค์ และมี
สันติสุขเท่าเทียมกับผู้ชาย ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึง

ระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีในทุกพื้นที่ ทุก
ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม
พัฒนา เพื่อสตรีทุกคนโดยความร่วมมือของ
หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสตรีต่างๆ
ในการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์พัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมของประเทศ

►องค์กรพัฒนาเอกชน

►►สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา

ก่อตั้งขึ้นในวันสหประชาชาติ 24 ตุลาคม 2533
ได้รับการสนับสนุนเบื้องต้นจากกองทุนพัฒนาสตรี
แห่งสหประชาชาติ มุ่งเน้นการวิจัย นโยบายที่มี
ผลกระทบต่อสตรีเสริมสร้างบทบาทและการมีส่วนร่วม

ร่วมของสตรีใน กระบวนการตัดสินใจอันนำไปสู่
ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในสังคม โดยได้
ดำเนินงานโครงการผู้หญิงเก่ง คัดเลือกผู้หญิงใน 10
สาขาอาชีพ มาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นให้

สังคมได้ตระหนักในบทบาทของผู้หญิงที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ โดยมีการมอบโล่ประกาศเกียรติคุณในวันสตรีสากลของทุกปี โดยมีสาขาสิ่งแวดล้อมเป็นสาขาหนึ่งด้วย

►►สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี

ดำเนินการสาธารณกุศล ให้ความช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กที่ประสบปัญหาวิกฤตชีวิต ผ่านกระบวนการช่วยเหลือฟื้นฟู สร้างความเข้มแข็งให้การศึกษาและฝึกอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสถานภาพให้ยืนหยัดได้ในสังคมอย่างเหมาะสม รวมทั้งดำเนิน

►►มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อสร้างรูปธรรมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่กับการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติโดยชุมชน โดยมีกิจกรรมในการพัฒนาและฟื้นฟูองค์ความรู้ภูมิปัญญาเพื่อให้สามารถ

►►มูลนิธิเพื่อนหญิง

มีบทบาทในการส่งเสริมความเสมอภาคและเท่าเทียมของชายหญิง โดยการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้หญิงเข้าใจบทบาทหน้าที่และสิทธิของสตรี นำไปสู่ความเข้มแข็งในอำนาจต่อรองโดยเลือกประเด็นและทำงานอย่างต่อเนื่องจริงจังจนเกิดเป็นองค์ความรู้และพัฒนาเป็นต้นแบบในทางปฏิบัติ

►►สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ดำเนินงานวิจัยเชิงนโยบายเพื่อขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ประเทศ และภูมิภาค รณรงค์และเสริมสร้างจิตสำนึก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม โดยได้มีการส่งเสริมและพัฒนาบทบาท

ผู้ได้รับรางวัลต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทและผลงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และเผยแพร่ถ่ายทอดข้อมูลความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมในเชิงรุกที่เชื่อมต่อการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงและเด็ก การรณรงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างสถานภาพศักยภาพ สิทธิและโอกาสของผู้หญิงในสังคม

จัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างการพึ่งพาตนเอง โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงเพื่อสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของชุมชน โดยเฉพาะการเสริมศักยภาพการปรับตัวของชุมชนที่เสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

ขยายผลไปยังพื้นที่ต่างๆทั้งในกลไกของรัฐและชุมชนสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้หญิงและเครือข่ายส่งผลให้เกิดการพึ่งตนเอง โดยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนต้นแบบ พลังหญิง สร้างเศรษฐกิจสังคม และด้านอื่นๆ รวมทั้งด้านอาชีพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

และศักยภาพหญิงชายอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นให้ผู้หญิงในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและเสนอความคิดเห็น การทำกิจกรรมปลูกป่า ร่วมเป็นคณะกรรมการกลุ่มอาชีพเพื่อสิ่งแวดล้อม จัดการกองทุนเพื่ออาชีพและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาศักยภาพ สร้างการมีส่วนร่วม และความรู้สึกเป็นเจ้าของเพื่อการอนุรักษ์และดูแลพื้นที่ในอนาคต

▶ภาคธุรกิจเอกชน

▶▶บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)

ส่งเสริมบทบาทสตรีทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 เป้าหมายเพื่อช่วยลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และบรรเทาภาวะโลกร้อน โดยมีโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และในปี พ.ศ. 2557 ได้จัดทำโครงการพัฒนามบทบาทสตรีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วม

▶▶บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

มีนโยบายรับผิดชอบต่อสังคม โดยในมิติด้านสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้ง มีการจัดตั้งสถาบันลูกโลกสีเขียว มูลนิธิพลังยั่งยืน เพื่อเป็นองค์กรอิสระในการส่งเสริมและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมให้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเยาวชนและสตรี ได้จัดการประกวดรางวัลลูกโลกสีเขียวมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 จนถึงปัจจุบัน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการ

ขับเคลื่อนการเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีให้เป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่น ไปพร้อมๆ กับภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ตลอดจนเผยแพร่ผลงานของสตรีที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แพร่หลายมากขึ้น

อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่สนใจและเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเป็นเวทีให้โอกาสและเป็นกำลังใจแก่ผู้ที่ศึกษาหรือปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งชายหญิง เด็ก และเยาวชน นอกจากนี้ ยังเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

▶สถาบันการศึกษา

▶▶ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ได้ดำเนินงานโครงการ"แม่นุรักษ์สิ่งแวดล้อม"เพื่อคัดเลือกแม่นุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีการพิจารณารางวัลแต่แม่ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยแบ่งเป็น 4 รางวัล ได้แก่ (1) รางวัล "แม่สู้ชีวิต" (2) รางวัล "แม่ 100 ปี" (3)

รางวัล "แม่นุรักษ์สิ่งแวดล้อม" และ (4) รางวัล "แม่จิตใสใจสีขาว" เพื่อมอบเงินรางวัลพร้อมเกียรติบัตรในงาน "มหิดล - วันแม่"12 สิงหาคมเป็นประจำทุกปี โดยมีคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกจากรายชื่อที่ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ เสนอมา

บทบาทขององค์กรต่างๆ ในการส่งเสริมบทบาทสตรีด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาส่วนใหญ่มีลักษณะการดำเนินงานผ่านกระบวนการทางด้านสังคมเพื่อให้ผู้หญิงและผู้ชายมีเจตคติบนพื้นฐานของความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายโดยการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวสถานศึกษาสถาบันศาสนาและสื่อในการปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ยอมรับและส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศและการไม่กระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงรวมถึงการเพิ่มโอกาสการก้าวสู่ระดับบริหารและระดับการตัดสินใจทั้งทางการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนโดยการเสริมสร้างศักยภาพผู้หญิงให้มีความพร้อมและยกระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ

กรณีผลงานสตรีที่น่าสนใจ

การดำเนินงานต่างๆ ของผู้หญิงในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค่อยๆ มีความโดดเด่นขึ้นมา ผ่านกระบวนการประกาศเกียรติคุณเนื่องในวันสตรีสากล วันแม่ และวันที่สำคัญด้านสิ่งแวดล้อม เป็นประจำทุกปี นับว่าเป็นการเชิดชูเกียรติคุณของสตรีในฐานะการเป็นผู้นำ ผู้ส่งเสริมด้านกระบวนการคิด และผู้ร่วมปฏิบัติงานที่ผ่านมาพบว่าบทบาทของผู้หญิงด้านการจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีทั้งด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการเกษตรที่ยั่งยืน ผ่านกิจกรรมการลงมือทำ การขยายผล การสื่อสารและรณรงค์สร้างจิตสำนึก และการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ โดยมีผลงานที่น่าสนใจ ซึ่งได้คัดเลือกหลากหลายกรณีเพื่อเป็นแบบอย่าง กระตุ้นให้เกิดความตระหนักและยอมรับบทบาทของผู้หญิงมากขึ้น

▶บทบาทด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทบาทของผู้หญิงด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยมีแนวทางในการดำเนินงานทั้งในด้านการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ความสำคัญของการอนุรักษ์

ธรรมชาติออกสู่สาธารณะ รวมถึงการทำความเข้าใจกับชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับพื้นที่ในการอนุรักษ์ การสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับคนที่พึ่งพาอาศัยป่า สำหรับผู้หญิงที่มีบทบาทด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จนเป็นที่ยอมรับได้แก่

คุณรตยา จันทรเทียร ประธานมูลนิธิสืบนาคะเสถียร ได้อุทิศตนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ทุกวิถีทางเพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยแนวคิด ให้มนุษย์ได้เกื้อกูลธรรมชาติ เพื่อธรรมชาติคงอยู่และเกื้อกูลมนุษย์ รวมถึงการดูแลบุตร ธิดาของเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่เสียชีวิตเนื่องจากภารกิจรักษาป่า จนได้รับฉายา “นางสิงห์เฝ้าป่า” และ “หญิงเหล็กแห่งวงการอนุรักษ์”

คุณทิวาพร ศรีวรกุล ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษารมธรรมชาติท่ามะขาม ด้วยตระหนักว่า การอนุรักษ์ป่าให้อยู่ได้ ต้องสร้างจิตสำนึก สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับคนที่พึ่งพาอาศัยป่า โดยการขอพระราชทานโรงเรียนเพื่อ

คุณวิรยา ไชยะ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรฝั่งตะวันตก ดำเนินการแก้ไขปัญหาร่องไร้หมุนเวียน โดยการทำทำความเข้าใจ พูดคุยกับชุมชน รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ มูลนิธิสืบนาคะเสถียร คณะกรรมการชุมชน เพื่อแบ่งปันพื้นที่ทำกินของแต่ละหมู่บ้านเป็นการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่และการทิ้งไร่ซาก

ชนกลุ่มน้อยจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อให้เด็กๆ ได้รับการศึกษาและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องป่า

►บทบาทด้านการจัดการเกษตรที่ยั่งยืน

ด้วยประเทศไทยถือเป็นครัวของโลก และเพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยทางด้านอาหาร นักวิชาการและเกษตรกรจึงหันมาให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อการปรับปรุงพันธุ์พืชและสัตว์เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกรในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการ

ทำเกษตรอินทรีย์ซึ่งช่วยลดการปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม และลดปัญหาสุขภาพของตัวเกษตรกรเอง สำหรับสตรีที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเกษตรที่ยั่งยืน มีทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเกษตรกร ซึ่งประกอบอาชีพใกล้ชิดกับภาคการเกษตร ได้แก่

คุณวารินทร์ ธนาสมหวัง ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการประมง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มุ่งมั่นในการพัฒนาการประมงให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการวิจัยปรับปรุงและพัฒนาเทคนิคการเพาะเลี้ยงและปรับปรุงพันธุ์ปลา เพื่อช่วยสร้างทางเลือกให้กับเกษตรกรที่จะเพิ่มผลผลิตและเกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพเกษตรกรและชาวประมงให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

คุณกานตากร ไชยปากดี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย ดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งทางด้านเกษตรกร โดยการส่งเสริมการทำปุ๋ยใช้เอง การทำเกษตรอินทรีย์ และ

คุณอุฤทธิ์ เหล่าแค ประธานกรรมการบริหารกองทุนเสริมสร้างชีวิตและสวัสดิการชุมชน ดำเนินการพัฒนากองทุนข้าวอินทรีย์ปลอดสารพิษ และการทำเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร รวมถึงการก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนพอเพียง โดยการปล่อยพันธุ์ปลาลงในแหล่งน้ำ ปลูกพืชสมุนไพร ไม้ผล ไม้ยืนต้น และผักพื้นบ้าน เพื่อเป็นอาหาร ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน และยังเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้วย

การตั้งกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ สำหรับกลุ่มเยาวชน ส่งเสริมการคัดแยกขยะทำปุ๋ยชีวภาพ นอกจากนี้ยังได้สร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำโลกบึงโขงหลง โดยการออกข้อบัญญัติตำบลการดูแลหาดคำสมบุญ

►บทบาทในการเสริมสร้างการเรียนรู้

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มักเป็นการดำเนินการอย่างเป็นองค์รวมที่มีความเชื่อมโยงกัน ทั้งทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ซึ่งยังเชื่อมโยงมาสู่การดำเนินชีวิตประจำวันและการทำมาหากิน การสื่อสารและเสริมสร้างการเรียนรู้

เพื่อให้มีความเข้าใจและมีทักษะลงมือทำนับเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยมีสตรีที่มีบทบาทด้านที่ได้ลงมือทำเองก่อน แล้วขยายผลผ่านการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ได้แก่

คุณคำ หลงลืม เกษตรกรจากการที่เติบโตมาในครอบครัวเกษตรกร จึงได้รับการปลูกฝังในการดูแลทุนทางธรรมชาติทั้งดิน น้ำ และป่าไม้เพื่อใช้ในการทำมาหากินและดำรงชีวิตให้ถึงรุ่นลูกหลาน จึงปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ

คุณลัดดาวัลย์ เผ่าวิบูล นักธุรกิจผู้ใช้การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง โดยเริ่มจากการจัดการขยะครบวงจร แล้วขยายผลไปยังการทำพลังงานชุมชน เช่น ไบโอดีเซล การทำถ่านจากวัสดุเหลือใช้ ก๊าซชีวภาพจากอินทรีย์วัตถุ และการ

สิ่งแวดล้อม เช่น การทำฝายกักเก็บน้ำ สืบสานวิถีป่า โครงการปลูกป่า นอกจากนี้ยังสอนให้ชาวบ้านทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงหมูหลุม รมรวงศ์ให้ชาวบ้านใช้น้ำหมักในการดับกลิ่น ริเริ่มการแลกเปลี่ยนซื้อขายผลผลิตภายในหมู่บ้าน

ทำเกษตรอินทรีย์ โดยการใช้สถานที่ภายในโรงแรมคำแสดริเวอร์แควรีสอร์ท กรีนโฮเทล จังหวัดกาญจนบุรี เป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรและชุมชน

► รตยา จันทรเกียรติ

หญิงเหล็กแห่งวงการอนุรักษ์ป่าไม้

นางรตยา หรืออาจารย์รตยา สตรีคนแรกที่ดำรงตำแหน่งสูงสุดขององค์กรด้านที่อยู่อาศัยของภาครัฐ ซึ่งก็คือ ผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติได้อุทิศตนและทุ่มเทกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สืบทอดเจตนารมณ์ของสืบนาคะเสถียรโดยช่วยพลิกฟื้นผืนป่าและแหล่งธรรมชาติ ด้วยการอนุรักษ์ทุกวิถีทาง เพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยแนวคิด “ให้มนุษย์ได้เกื้อกูลธรรมชาติ เพื่อธรรมชาติคงอยู่และเกื้อกูลมนุษย์” จนได้รับฉายาว่า “นางสิงห์เฝ้าป่า”

ปี 2530-2531 อาจารย์รตยาดำรงตำแหน่งนายกสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น ได้ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กร ในการร่วมรณรงค์ให้ยุติการดำเนินการสร้างเขื่อนน้ำโจนที่จะส่งผลกระทบรุนแรงต่อธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของผืนป่าตะวันตกในปี 2533 มีการรวมตัวขององค์กรอนุรักษ์ 18 องค์กรจัดงานสิ่งแวดล้อมระดับชาติขึ้น ซึ่งหลังจากนั้นก็มีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องทุกปีจนในปี 2541 ได้มีการสร้างเครือข่ายเป็นสมัชชาองค์กรเอกชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมขึ้น

ประวัติส่วนตัว

เกิด: 11 ธันวาคม 2474

ที่อยู่: มุลินธิสีบนาคะเสถียร

693 อาคาร 4

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ยศเส

ถ.บำรุงเมือง คลองมหานาคป้อม

ปราบศัตรูพายุกรุงเทพมหานคร

10100

ติดต่อ: 02-224-7838-9

การศึกษา: ปริญญาโท

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

เซตรอน PRATT INSTITUTE

มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ตำแหน่งปัจจุบัน: ประธานมูลนิธิสีบนาคะเสถียร

นาคะเสถียร

ที่มาข้อมูล: www.seub.or.th

ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา อาจารย์รตยาในนามประธานมูลนิธิสีบนาคะเสถียรได้สนับสนุนการอนุรักษ์ผืนป่าและสัตว์ป่าโดยการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งข้อเท็จจริงด้านความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติป่าสู่สาธารณะการเข้าร่วมในโครงการอนุรักษ์ผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศการตั้งกองทุนผู้พิทักษ์ป่าดูแลบรรดาของเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่เสียชีวิตเนื่องจาก ภารกิจรักษาป่ารวมถึงติดตามให้ความเห็นต่อกฎหมายที่จะมีผลกระทบกับความยั่งยืนของผืนป่าธรรมชาติเช่น พ.ร.บ. ป่าชุมชน เป็นต้น

รางวัลเชิดชูเกียรติ:

- รางวัลชูเกียรติอุทิศพันธุในฐานะหญิงเหล็กแห่งวงการอนุรักษ์ ครั้งที่ 8 ปี 2554
- รางวัลผู้สร้างแรงบันดาลใจสาขาสีบนาคะเสถียร
- รางวัลสตรีดีเด่นการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2544

วิริยะ ไชย

ผู้มีบทบาทสำคัญในการปกป้องมรดกโลกร่วมกับชุมชน

การทำงานในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกถือว่าเป็นการทำงานในพื้นที่ที่ลำบากเนื่องจากชุมชนในพื้นที่ค่อนข้างจะได้รับผลกระทบจากองค์ประกอบภายนอก ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างยากลำบาก

วิธีการที่ทางเขตฯ กำลังปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน คือการเดินเข้าไปพูดคุยกับชุมชนทั้ง 7 ชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นชุมชนกะเหรี่ยงที่อยู่มาดั้งเดิมบางชุมชนอาศัยอยู่เป็นเวลายาวนานนับ 100 ปีหมู่บ้านที่อยู่ในการรับผิดชอบของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกนั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ หมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับถนนและแหล่งชุมชนมีโอกาสที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิต วัฒนธรรมและความเจริญ และหมู่บ้านที่อยู่เข้าไปในป่าลึกและติดกับชายแดน ซึ่งวิธีการแก้ปัญหา

ประวัติส่วนตัว

เกิด:

ที่อยู่: เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรฝั่งตะวันตกตำบลชะแล
อำเภอทองผาภูมิจังหวัดกาญจนบุรี 71180

ติดต่อ: 034 546 671

การศึกษา: ปริญญาตรี

คณะวนศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตำแหน่งปัจจุบัน: หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรฝั่งตะวันตก

ที่มาข้อมูล: www.thairanger.com

จะแตกต่างกันเนื่องจากวิธีคิดสภาพปัญหา และวัฒนธรรมของทั้ง 7 ชุมชนมีความแตกต่างกันถึงแม้ว่าจะเป็นชุมชนกะเหรี่ยงเช่นเดียวกันก็ตาม

ผลสำเร็จและการขยายผลของการดำเนินงานเกิดการสำรวจพื้นที่ไร่มุมนเวียน 1-10 ปี ณหมู่บ้านภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกตำบลไล่โว่อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องไร่มุมนเวียนที่มีการจับเป็นแปลงคดีในพื้นที่ตำบลไล่โว่ โดยการสำรวจพื้นที่ทำร่วมกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรฯคณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิสืบนาคะเสถียรเฉพาะไร่มุมนเวียนรวมทั้งไร่มุมนเวียน 1-10 ปี และนำเสนอข้อมูลแผนที่กับสำนักบริหารการจัดการพื้นที่เขต 3 บ้านโป่ง เพื่อแก้ไขปัญหาต่อไปและมีการแบ่งโซนพื้นที่ทำกินของแต่ละหมู่บ้าน

รางวัลเชิดชูเกียรติ:

- รางวัลอันทรงเกียรติ"คนดีของแผ่นดิน" ครั้งที่ 2
- รางวัล "หญิงเหล็กแห่งผืนป่าตะวันตก"

► ทิวาพร ศรีวรกุล

ผลงานการอนุรักษ์ธรรมชาติ เกษตร พลังงาน และความพอเพียง

เส้นทางการอนุรักษ์ของทิวาพรศรีวรกุล เริ่มต้นจากทำเหมืองแร่ดีบุกจากนั้นทอดยาวสู่การอนุรักษ์ผืนป่า 30,000 ไร่ เผชิญหน้ากับความไม่เข้าใจของสังคมภายนอกเสี่ยงชีวิตกับกลุ่มอิทธิพลเป็นเวลานานจนสามารถสร้างเครือข่ายดูแลผืนป่าตะวันตกแห่งอำเภอไทรโยคไว้ได้และนำมาสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งบนวิถีของการครองชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง

คุณทิวาพรและพระปสนุโนภิกขุเล็งเห็นว่าการอนุรักษ์ป่าเต่าดำให้อยู่ได้ต้องสร้างจิตสำนึกสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับคนที่พึ่งพาอาศัยป่าจึงทำเรื่องถวายฎีกาสงวนแด่พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีขอพระราชทานโรงเรียนเพื่อชนกลุ่มน้อยในปี 2537 ซึ่งได้รับพระราชทานโดยใช้ชื่อว่า "ศูนย์การเรียนรู้บ้านเต่าดำ" และมอบหมายให้อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้กับลูกหลานของคนงานที่เป็นชาวเหมือง ทำให้เด็กๆ ได้รับการศึกษาและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องป่าเต่าดำ

ประวัติส่วนตัว

เกิด:

ที่อยู่: 213 หมู่ที่ 2 ซอยพัฒนา ต.ท่า
มะขาม อ.เมือง จ.กาญจนบุรี
71000

ติดต่อ: 03 462 4281, 01 857 2500

การศึกษา: ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
โรงเรียนสหพาณิชย์
กรุงเทพฯ

ตำแหน่งปัจจุบัน: ผู้อำนวยการศูนย์
กลีกรมธรรมชาติท่า
มะขาม

ที่มาข้อมูล: www.manager.co.th

ผลสำเร็จและการขยายผลของการดำเนินงานได้มีการคุ้มครองและรักษาความ
สมบูรณ์ และความหลากหลายของระบบนิเวศในป่า ปัจจุบันมีพลังของชุมชน
โดยรอบพื้นที่ป่าคอยเป็นกำลังใจ และเป็นแนวร่วมหลักในการทำงานเพื่อ
เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้รู้จักการพึ่งพิงตนเอง

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านต่างๆ ได้แก่ 1.ฐานเรียนรู้เรื่อง
เศรษฐกิจพอเพียง 2.ฐานหมูหลุม 3.ฐานสมุนไพรไล่แมลง 4.ฐานน้ำยา
เอนกประสงค์ แชมพู-สบู่ธรรมชาติ 5.ฐานเกษตรธรรมชาติ 6.ฐานปุ๋ยชีวภาพ 7.
ฐานน้ำส้มควันไม้ และ 8.ฐานก๊าซชีวภาพ

รางวัลเชิดชูเกียรติ:

- ก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าเต่าดำดูแลผืนป่าในเนื้อที่ 30,000 ไร่
- รางวัลเชิดชูเกียรติลูกโลกสีเขียว

▶▶ วารินทร์ ธนาสมหวัง

ผู้ค้นหาทางเลือกเพื่อการประมง

ด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนาการประมงให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อความ
มั่นคงและความปลอดภัยทางด้านอาหาร จึงได้มุ่งวิจัยปรับปรุงและพัฒนา
เทคนิคการเพาะเลี้ยง “ปลากะรัง” หรือที่รู้จักกันในชื่อของ “ปลาเก๋า” ซึ่งเป็น
ปลาเศรษฐกิจที่ตลาดต่างประเทศมีความต้องการบริโภคสูงแต่การเพาะพันธุ์
การอนุบาลลูกปลาเป็นไปค่อนข้างยากเนื่องจากปลามีการเปลี่ยนแปลง โดย
ในช่วงแรกของชีวิตจะเป็นเพศเมียเมื่อมีอายุ 4-6 ปีจะเปลี่ยนเพศเป็นเพศ
ผู้ คณะนักวิจัยจึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาต้นแบบการผลิตพันธุ์กลุ่ม

ต่อจากนั้น ยังได้วิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลูกพันธุ์ปูม้าซึ่งเป็นการฟักไข่ปู
ม้าจากตับปิ้งของแม่ปูไข่นอกกระดองหลังพบว่าไข่นอกกระดองของปูม้าที่
ชาวประมงจับมาได้จะถูกทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมใน
การอนุบาลลูกปูม้าอย่างเป็นระบบต่อไป

นอกจากนี้ยังมีการวิจัยการปรับปรุงพันธุ์ปลากะพงขาวโดยการรวบรวมสาย

ประวัติส่วนตัว

เกิด:

ที่อยู่: กรมประมง เกษตรกลาง

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

ติดต่อ: 0 2562 0546

การศึกษา: ปริญญาตรีคณะประมง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปริญญาเอก....

ตำแหน่งปัจจุบัน: ผู้เชี่ยวชาญด้านการ

จัดการประมง

กรมประมง

ที่มาข้อมูล: www.fisheries.go.th

พันธุ์จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหมด 91 ตัวมาเลี้ยงรวมกันเพื่อให้เกิดการผสมพันธุ์ และวางไข่ในปริมาณมากลูกพันธุ์ที่ได้จะนำไปทดสอบคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ต้องการต่อไปพร้อมทั้งการปรับปรุงพันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมโดยรวบรวมกุ้งที่มีความแตกต่างทางพันธุกรรมจากแหล่งต่าง ๆ มาเลี้ยงภายใต้สภาพปลอดเชื้อ เพื่อสร้างความหลากหลายของสายพันธุ์และคัดเลือกสายพันธุ์กุ้งที่มีคุณลักษณะที่ดี

ดังนั้น จึงได้ช่วยสร้างทางเลือกที่สำคัญของเกษตรกรที่จะเพิ่มผลผลิตทดแทน และเกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพของเกษตรกรและชาวประมง ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

รางวัลเชิดชูเกียรติ:

- รางวัลนักเทคโนโลยีดีเด่น ประจำปี 2557 มูลนิธิส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในพระบรมราชูปถัมภ์

► อุกฤษ เหล่าแคว

ผู้บริหารศูนย์เรียนรู้ชุมชนพอเพียง

ผู้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มอาชีพ (กลุ่มวิสาหกิจชุมชน) มาตั้งแต่ปี 2546 มีการทอและเย็บผ้าโดยนำประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานในโรงงานเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมาถ่ายทอดและให้ความรู้กับคนในชุมชน นำผ้าที่ทอได้ในชุมชนเป็นวัตถุดิบในการตัดเย็บ ผู้ริเริ่มและก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านแทรงในเวลาต่อมาเพื่อฝึกชาวบ้านรู้จักการออม

นอกจากนี้ ยังผลักดันให้มีการดำเนินการก่อสร้างระบบประปาชุมชนบ้านแทรงโดยชุมชน โดยระดมทุนในชุมชนบางส่วนเพื่อชุมชนมีส่วนร่วม จนแล้วเสร็จ 30 ตุลาคม 2550 ผู้ริเริ่มก่อตั้งโรงสีชุมชน โดยระดมทุนจากชุมชนบางส่วนเพื่อผลิตข้าวสารคุณภาพราคาถูก และจำหน่ายให้แก่คนในชุมชน เมื่อ วันที่ 9 กันยายน 2552 สร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชนพอเพียง และร้านค้าชุมชนโดยการระดมทุน

มีการพัฒนากองทุนข้าวอินทรีย์ปลอดสารพิษในชุมชนรณรงค์และเป็นแกนนำของอำเภอในการทำการเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจรสร้างทุนในชุมชน ในการปล่อยพันธุ์ปลาลงในแหล่งน้ำเพื่อเป็นแหล่งอาหารเพื่อเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย

ประวัติส่วนตัว

เกิด: 2 พฤษภาคม 2510

ที่อยู่: 162 หมู่ที่ 1 บ้านแพรง ตำบล
ห้วยสำราญ อำเภออุษณห์
จังหวัดศรีสะเกษ 33140213

ติดต่อ: 084-039-3869

การศึกษา: ปริญญาตรี

คณะศิลปศาสตร์และ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏศรีสะเกษ

ตำแหน่งปัจจุบัน:

ผู้บริหารศูนย์เรียนรู้ชุมชนพอเพียง
ประธานกรรมการบริหารกองทุน
เสริมสร้างชีวิตและสวัสดิการชุมชนฯ
ที่มาข้อมูล: farmdev.doae.go.th

ให้แก่ชุมชนของตนและชุมชนรอบข้างผู้นำในการปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ
ได้แก่ พืชสมุนไพร ไม้ผล ไม้ยืนต้น และพืชผักพื้นบ้านนานาชนิดเพื่ออนุรักษ์
และช่วยลดโลกร้อน และเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้แก่
โลกเป็นแหล่งอาหารให้แก่คนในชุมชน (มีแปลงสาธิต) ผลักดันด้านการจัดหา
วัตถุดิบและปัจจัยเสริมที่สำคัญในการทำการเกษตรรวมทั้งการให้ความรู้ใน
การทำการเกษตร ได้แก่อุปกรณ์พันธุ์ข้าวจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้

รางวัลเชิดชูเกียรติ:

- รางวัลเกษตรกรคนเก่ง สาขาการทำนา ของอำเภออุษณห์ โดยธนาคารเพื่อ
การเกษตร และสหกรณ์การเกษตร สาขาอุษณห์
- รางวัลแม่ดีเด่น ปี 2553
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 เกษตรกรดีเด่น สาขาการทำนา
จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2553

▶▶ กานตากร ไชยปากดี

ผู้นำท้องถิ่น ร่วมอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำโลก

ริเริ่มการทำงานจากการเป็นวิทยากรชุมชนด้านการประกอบอาชีพ / การใช้ปุ๋ย
ชีวภาพ ด้านการเพาะเห็ดแบบครบวงจรรวมถึงเป็นวิทยากรแผนแม่บทชุมชน
พึ่งตนเองภาคอีสาน ทำให้มีมุมมองที่กว้างในการทำงานเพื่อสังคม -

ต่อมา ได้มีโอกาสทำงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยเป็นผู้ประสานงานและส่งเสริม
สนับสนุนการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำโลกอำเภอเบ็ญียงหลวง และ คณะทำงานจังหวัด
หนองคายผู้ประสานงานสตรีจังหวัดหนองคายและภาคอีสาน ฯลฯ จึงเห็น
ความสำคัญของทรัพยากรในท้องถิ่น และได้ขยายผลไปสู่การทำงาน
สิ่งแวดล้อมกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งเกษตรกร เยาวชน และผู้สนใจทั่วไป

จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมนี้ ยังส่งผลต่อครอบครัว ซึ่งได้นำลูกทำกิจกรรมที่
เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เช่น เล่นกับธรรมชาติ, ปลูกต้นไม้, ทำปุ๋ยใช้เอง
สอนให้ลูกเป็นวิทยากรตั้งแต่เด็กเพราะทำกิจกรรมเพาะเห็ด ส่งเสริมให้รู้จักใน

ประวัติส่วนตัว

เกิด:

ที่อยู่:สำนักงานองค์การบริหารส่วน
ตำบลบึงโขงหลง หมู่ 12 ตำบลบึง
โขงหลง อำเภอบึงโขงหลง
จังหวัดหนองคาย 43220

ติดต่อ:042-416025

การศึกษา:

ตำแหน่งปัจจุบัน: นายกองค์การ

บริหารส่วนตำบล

บึงโขงหลง

จังหวัดหนองคาย

ที่มาข้อมูล: www.en.mahidol.ac.th

การเก็บขยะในบ้านโดยวิธีการแยกขยะ ทำปุ๋ยชีวภาพ

ทำตัวเองให้เป็นแบบอย่างเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อม เน้นการทำปุ๋ยใช้เอง
เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตร ส่งเสริมและขยายกลุ่มเป้าหมายใน
พื้นที่เรื่องเกษตรอินทรีย์ เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ เช่น การจัดตั้งกลุ่มปุ๋ย
อินทรีย์ชีวภาพระดับตำบล การจัดตั้งเครือข่ายองค์กรการเงินระดับตำบล,
ตำบลต้นแบบในการบริหารจัดการที่ดินภาคอีสาน การจัดสวัสดิการชุมชน
ระดับตำบลได้รับตำบลช้างเผือกของจังหวัดหนองคาย

ผลงานเด่น ได้แก่สร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำโลก
บึงโขงหลง เช่น การออกข้อบัญญัติตำบลการดูแลหาค่าสมบูรณซึ่งเป็น
ปัญหาใหญ่ของบึงโขงหลง นำเขตหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ห้ามบุกรุก
พื้นที่ชุ่มน้ำโลก

รางวัลเชิดชูเกียรติ:

- ต้นแบบการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลบึงโขงหลงต้นแบบของจังหวัด
หนองคาย

►► คำ หลงลืม

เกษตรกร ผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน

ด้วยการเติบโตในครอบครัวเกษตรกร ซึ่งมีวิถีชีวิตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม จึงได้รับการปลูกฝังในการดูแลทุนทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นดิน น้ำ และ
ป่าไม้ เพื่อใช้ในการทำมาหากินและดำรงชีวิตให้ถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน

จึงปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านการดูแล
รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ นำเยาวชนร่วมการทำฝาย
แม้วเพื่อกักเก็บน้ำ ในโครงการปันรักให้ป่า สร้างฝายให้น้ำ สืบสานวิถีป่า
ชุมชนโครงการปลูกป่า ณ วัดสบสัน

นอกจากนี้ ยังส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน
อำเภอวังเหนือ ทำยุววิจัยประวัติศาสตร์ ร่วมกับวัดสบสัน ร่วมสร้างฝายปลูก
และมีโอกาสได้ไปรวมกลุ่มกับทางภาคเหนือเพื่อทำงานทางด้านสิ่งแวดล้อม
อย่างต่อเนื่อง

ประวัติส่วนตัว

เกิด: 2510

ที่อยู่: 12 หมู่ 3 ตำบลวังทอง อำเภอวัง
เหนือ จังหวัดลำปาง 52140

ติดต่อ:

การศึกษา:

ตำแหน่งปัจจุบัน: เกษตรกร

จังหวัดลำปาง

ที่มาข้อมูล: www.mcot.net

ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อชุมชนและสังคมได้ทำหน้าที่เป็นหมอดินอาสาไม่ต่ำกว่า 9 ปี เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับป่าและ ปัญหาของดินในหมู่บ้าน การเร่งแก้ปัญหาของดิน เพื่อส่งผลให้พืชผลต่างๆ เจริญงอกงาม ทำให้ดินดีเพิ่มปริมาณผลผลิตให้กับหมู่บ้านจนมีผลงานเป็นที่ยอมรับ จึงได้รับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านฝ่ายอนุรักษ์ สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม

ต่อมาได้เข้าร่วมศึกษาโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำความรู้กลับมาพัฒนาหมู่บ้านได้ สอนให้ ชาวบ้านทำปุ๋ยหมัก น้ำชีวภาพ การปลูกหญ้าแฝกปลูกป่าทดแทน มีการเลี้ยงหมูหลุม รมนรงค์ภายในหมู่บ้านให้ใช้น้ำหมักในการดับกลิ่น มีขั้นตอนการทำงานอย่างมีระบบ มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายผลผลิต ภายในหมู่บ้าน เป็นต้นแบบให้กับหมู่บ้านอื่นๆ

รางวัลเชิดชูเกียรติ:

- แม่สู้ชีวิต-แม่ 100 ปี-แม่อนุรักษ์ฯ ปี 2553

▶▶ ลัดดาวัลย์ เภาวิบูล

นักธุรกิจที่น้อมนำ "พุทธวิถี" มาใช้ในการบริหารงาน

เมื่อเกือบยี่สิบปีก่อน ได้เข้ามาดำเนินกิจการค้าแสดงริเวอร์แควรีสอร์ท ในจังหวัดกาญจนบุรีก็คิดจะทำงานร่วมกับชุมชน แต่ยังไม่ทันเริ่มงานก็ประสบกับเหตุการณ์น้ำท่วม ในปี 2540 ได้รับความเสียหายมาก และยังคงวิกฤตการณ์เศรษฐกิจผันผวนในปีเดียวกัน ทำให้เกิดภาวะขาดทุนติดต่อกัน จึงต้องลดเงินเดือนพนักงานที่มีอยู่เพื่อประคองให้รอด

นับว่ายังโชคดีที่ได้เรียนรู้หลัก "พุทธวิถี" จึงนำมาสร้างความเข้มแข็งภายในองค์กรเน้นเรื่องสวัสดิการของพนักงาน จัดตั้งระบบออมทรัพย์ และการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองเริ่มจากการจัดการขยะครบวงจร การทำพลังงานชุมชน อาทิ ไบโอดีเซลและการทำถ่านจากวัสดุเหลือใช้ ก๊าซชีวภาพจากอินทรีย์วัตถุฐานเกษตรอินทรีย์ สมุนไพรเพื่อควบคุมศัตรูพืช สถานี

ประวัติส่วนตัว

เกิด:

ที่อยู่: 18/9 หมู่ 5 ตำบลลาดหญ้าอำเภอ
เมือง จังหวัดกาญจนบุรี, 71190

ติดต่อ: 034-6314433-9

การศึกษา:

ตำแหน่งปัจจุบัน: ผู้บริหารค่าแสด

ริเวอร์แควรีสอร์ท

กรีนไฮเทล จังหวัด

กาญจนบุรี

ที่มาข้อมูล: www.biogang.net และ

<http://comsaed.com>

ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ

ต่อมาได้ขยายแนวคิดเรื่องพลังงานชุมชนไปยังพันธมิตรในพื้นที่ทั้งหน่วยราชการ ธุรกิจโรงแรม รวมถึงได้ตั้งสำนักงานโครงการ "เรารักษ์โลก" (Green Earth Project Office) เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้สำหรับผู้เข้าพักและผู้สนใจทั่วไป

ผลสำเร็จและการขยายผลของการดำเนินงานทำให้พนักงานเกิดกำลังใจในการทำงานและเข้าใจคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและแนวทางการใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรและชุมชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่

รางวัลเชิดชูเกียรติ:

- รางวัลลูกโลกสีเขียว จาก ปตท. ในปี 2551
- รางวัลกสิกรรม จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในปี 2551
- รางวัลโครงการพลังงานสร้างสรรค์ ในปี 2553

แนวทางการขับเคลื่อนบทบาทสตรี ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นานาชาติได้ให้ความสำคัญในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2555 (Rio+20) ว่าได้มีความตระหนักในเรื่องความเท่าเทียมของหญิงชายซึ่งเกิดขึ้นบ้างแล้ว แต่ก็ยังมีได้ใช้ศักยภาพของผู้หญิงให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะในเรื่องการมีส่วนร่วม หรือการสร้างคุณูปการต่อการพัฒนา รวมทั้งการได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้นำ

ในขณะเดียวกันสังคมเริ่มมีความตื่นตัวต่อการเสริมสร้างบทบาทสตรีในการพัฒนาประเทศ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อันมีผลจากการพัฒนาศักยภาพของสตรีต่อเนื่อง การมีกรณีตัวอย่างที่ดี และการเข้าถึงสื่อได้กว้างขวางขึ้นในการขับเคลื่อนเพื่อให้สตรีได้มีบทบาทมากขึ้น จึงต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านั้น

ผู้เข้าร่วม หรือผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จึงสนับสนุนให้มีการจัดลำดับความสำคัญของมาตรการต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคหญิงชายและให้อำนาจแก่ผู้หญิงมากขึ้นในสังคมทุกด้านโดยจะเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในชนบทและชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งคนพื้นเมืองและชนกลุ่มน้อย

นอกจากนี้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะต้องคำนึงถึงการดำเนินงานที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับมิติอื่นๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสำหรับการขับเคลื่อนให้สตรีมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแนวทางที่สำคัญซึ่งหน่วยงานต่างๆ ได้เสนอ ดังนี้

1. การศึกษาทำความเข้าใจสถานภาพและบทบาทสตรีในแต่ละสังคม

สตรีอาจจะมีบทบาทแตกต่างกันไปบ้างตาม
เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ และพื้นที่ ตลอดจนลัทธิการ
ปกครองและศาสนา จึงต้องเรียนรู้และทำ

ความเข้าใจฐานรากทางสังคมและความเชื่อใน
แต่ละชุมชน เพื่อให้มีการพัฒนามาบทบาทสตรี
เป็นไปอย่างเหมาะสมและได้รับการยอมรับ

2. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว

โดยทั่วไปแล้ว สตรียังมีบทบาทสำคัญต่อการ
ดูแลบ้านเรือน การปรุงอาหาร การทำเกษตร
ในครอบครัว ซึ่งล้วนต้องอาศัยการวางแผน
และการตัดสินใจในการผลิตและบริโภคของ

คนอื่นๆ ในครอบครัวด้วย ดังนั้น การสร้าง
เรียนรู้และให้ทางเลือกดำเนินชีวิตที่เป็นมิตร
ต่อสิ่งแวดล้อมแก่สตรี ย่อมสามารถขยายผลสู่
บุคคลอื่นได้ด้วย

3. การเสริมสร้างศักยภาพในมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเริ่มจาก
การให้ข้อมูล การร่วมแสดงความคิดเห็น การ
ระบุปัญหาและความต้องการ การร่วม
ตัดสินใจ และร่วมดำเนินกิจกรรมด้านการดูแล

รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย
การจัดแบ่งบทบาทอย่างเหมาะสมและเท่า
เทียมกับโดยไม่แบ่งแยกหญิงชาย ไปพร้อมๆ
กับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4. การเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม

ส่งเสริมและพัฒนาทักษะแก่สตรีเพื่อเพิ่ม
โอกาสในการประกอบอาชีพที่หลากหลายขึ้น
ส่งเสริมการเข้าถึงและพัฒนาความรู้ด้าน
เทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งการมีส่วนร่วมใน

การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ ทั้ง
ในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่น และ
ระดับประเทศซึ่งสามารถเชื่อมโยงสู่การจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ทั้งระบบ

5. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่และส่งเสริมการพัฒนสตรีแก่สังคม

พัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องใน
การผลิตสื่อต่างๆ ในการเผยแพร่และสื่อสาร
สาธารณะอย่างเหมาะสมเพื่อมุ่งเน้นภาค
ประชาชนให้มีความเข้าใจต่อบทบาทและ
ศักยภาพของสตรี รวมทั้งกระตุ้นความสนใจ

รณรงค์ และสร้างความตระหนักแก่สังคม ใน
การให้โอกาสและเลือกสตรีที่มีความสามารถ
เข้าเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และ
การตัดสินใจในระดับต่างๆ

6. การรวบรวมข้อมูล วางแผนและติดตามผลการพัฒนา

ศึกษาวิเคราะห์ใช้ตัวชี้วัดและข้อมูลที่
คำนึงถึงมิติหญิงชาย ซึ่งได้มีการจำแนกเพศ
หญิงชายในการกำหนดนโยบาย การ

ออกแบบโครงการและติดตามความก้าวหน้า
ตามสภาพการณ์และขีดความสามารถของ
แต่ละพื้นที่

การขับเคลื่อนบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรดำเนินการบนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจต่อสตรีในสังคมต่างๆ คำนึงถึงฐานทรัพยากรและสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนและในท้องถิ่นอันเป็นเรื่องใกล้ตัว เพื่อให้สตรีส่วนใหญ่ซึ่งยังมีบทบาทต่อการดูแลครอบครัวได้มีความรู้ความเข้าใจ นำพาครอบครัวและชุมชนสู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังควรคำนึงถึงการสื่อสารและขยายฐานความเข้าใจและการยอมรับของสังคม ต่อบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำหรือผู้ที่มียุทธศาสตร์ในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย ระดับต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน

4. สรุปและแผนการดำเนินงาน ในระยะต่อไป

การดำเนินงานโครงการเสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีให้เป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงและมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่น ด้วยกระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมกับพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เกิดรูปธรรมแนวปฏิบัติที่ดี ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานของสตรีที่มีต่อการจัดการ

ทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แพร่หลายมากขึ้น โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมหลักอย่างเชื่อมโยงกัน 4 ขั้นตอนสำคัญ อันประกอบด้วย (1) การศึกษาข้อมูลและคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย (2) การเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในพื้นที่เป้าหมาย (3) การประชาสัมพันธ์และคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์เพื่อยกย่องสตรีดีเด่น และ (4) การเผยแพร่ผลงานและส่งเสริมบทบาทสตรีสู่สังคม

► สรุปผลการดำเนินงานปี 2557

การดำเนินงานช่วงแรกในเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2557 ที่ผ่านมา คณะทำงานฯ ได้มุ่งเน้น **การศึกษาข้อมูล** ซึ่งได้ยกร่าง..เอกสารบทบาทสตรีด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นเอกสารเผยแพร่ในระยะต่อไป **การคัดเลือกพื้นที่และชุมชนเป้าหมาย และการประชุมสร้างความเข้าใจการ**

ดำเนินงานโครงการ ซึ่งถือเป็นกระบวนการแรก และมีความสำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่กระบวนการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพบทบาทสตรีในระดับพื้นที่โดยรวม อันส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในระยะต่อไป

► **การศึกษาข้อมูล:** ดำเนินการศึกษาข้อมูลและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ

- **สถานการณ์การจัดการทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย** รวมถึงศึกษาแนวโน้มนโยบายและทิศทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่าสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของประชากรและการบริโภค รวมถึงการผลิตที่ขาดการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ ประเทศไทย

ยังเผชิญกับปัญหาการขยายตัวของภาคเกษตรกรรม การใช้สารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน การลดลงของพื้นที่ป่าและทรัพยากรชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น 26.78 ล้านและมีผลต่อการดำเนินการกำจัดขยะมีประสิทธิภาพ ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยก็มีส่วน

ร่วมกับนานาชาติประเทศดำเนินกลไกเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และได้เตรียมความพร้อมในการรับมือและแก้ไขปัญหา ภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีสภาพอากาศแปรปรวนในหลายพื้นที่ ได้ประสบปัญหาภัยแล้งเกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้าง ตลอดจนการเกิดแผ่นดินไหวสร้างความเสียหายพื้นที่บริเวณจังหวัดเชียงรายและพื้นที่ใกล้เคียง

- **สถานการณ์บทบาทของสตรีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น** และการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้องที่ได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาสตรี พบว่าปี 2557 (Global Gender Gap Report 2014) พบว่าส่วนใหญ่มีการพัฒนาไปในทิศทางดีขึ้นเล็กน้อย ผู้หญิงมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมากและปัจจุบันสังคมไทยได้ให้ความสำคัญต่อความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชายโดยมองว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทของผู้หญิงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น แต่ที่ผ่านมายังพบว่าผู้หญิงมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่มากนัก ด้วยยังขาดโอกาสเข้าถึงทักษะความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากรได้มากเท่าที่ควร
- **การยกย่อง..เอกสารบทบาทสตรีด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เพื่อสะท้อนการดำเนินงานต่างๆ ของ ผู้ หญิง ใน ด้าน การ จัด การ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งค่อยๆ มีความโดดเด่น กรณีเพื่อเป็นแบบอย่างกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและยอมรับบทบาทของผู้หญิงมากขึ้น โดยในการยกย่อง

ครั้งได้บทบาทของสตรีใน 2 บทบาทที่สำคัญ กล่าวคือ บทบาทด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและบทบาทด้านการจัดการเกษตรที่ยั่งยืน บทบาทในการเสริมสร้างการเรียนรู้ โดยนำเสนอหลักคิดและพัฒนาการดำเนินที่สำคัญ ตลอดจนข้อมูลประวัติส่วนตัวและบทบาททางสังคม

- **การศึกษาข้อมูลภาพรวมทั่วไประดับชุมชนท้องถิ่น และระดับจังหวัด** เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องประกอบการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายที่จังหวัดน่าน โดยมีข้อมูลว่าพื้นที่ 7.17 ล้านไร่ของจังหวัดน่าน สภาพส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ร้อยละ 80 เป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำน่าน ปัจจุบันเหลือพื้นที่ป่าไม้เหลือ 4.65 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 61 ของพื้นที่จังหวัด ลดลงจากเดิมซึ่งมีพื้นที่ 5.10 ล้านไร่ ในปี พ.ศ.2552 (กรมป่าไม้, 2556) จังหวัดน่านแบ่งการปกครองออกเป็น 15 อำเภอ ประชากร 4.77 แสนคน ประชากรของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง และมีชนกลุ่มน้อย เช่น ม้ง ขมุ ลัว เป็นต้น อาศัยกระจายอยู่ตามพื้นที่สูง ร้อยละ 80 ทำอาชีพเกษตร ส่วนข้อมูลระดับพื้นที่ใน 2 อำเภอ คือ อำเภอทุ่งช้างและอำเภอเชียงกลาง ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดน่าน มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง เป็นแหล่งต้นน้ำ หลายพื้นที่ใน 2 ในอำเภอ เริ่มประสบปัญหาน้ำหลากในบริเวณพื้นที่ทั้งลุ่มน้ำตอนบนและลำน้ำสาขา จากฝนตกหนักและน้ำป่าไหล ชุมชนมีการฟื้นฟูป่าต้นน้ำร่วมกับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจอยู่เป็นระยะๆ และกำลังขับเคลื่อนวาระน่าน “เมืองน่าอยู่ คู่ป่าต้นน้ำ”

► การศึกษาคัดเลือกพื้นที่และชุมชนเป้าหมาย:

คณะทำงานฯ ได้ให้ความสำคัญกับการสำรวจพื้นที่ เพื่อรวบรวมที่เกี่ยวข้อง สถานการณ์ และประเมินผลโดยพิจารณาจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ กิจกรรมเด่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/ท้องถิ่นโดยรวม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น และความพร้อมและความต้องการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ซึ่งสามารถสรุปผลคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมาย จำนวน 6 แห่งในอำเภอทุ่งช้างและเชียงกลาง ซึ่งการทำงานในระยะต่อไป จำเป็นอย่างยิ่งต้องทำการคัดเลือกชุมชนนำร่องในการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อ

ขับเคลื่อนกระบวนการทำงานและริเริ่มกระบวนการพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้องต่อไปนั้น คณะทำงานได้พิจารณาชุมชนเป้าหมายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ละ 2 ชุมชน ซึ่งมีความพร้อมด้านข้อมูลชุมชนและการสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง และการเข้าร่วมประชุมสร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ ข้อคิดเห็นจากผู้บริหารของท้องถิ่น มาประกอบกับการพิจารณากับสภาพความสำคัญของระบบนิเวศของพื้นที่ โดยสรุปดังนี้

อำเภอทุ่งช้าง

- (1) ทต.งอบ ได้แก่ บ้านมณีพุกษ์ หมู่ 11
บ้านงอบศาลา หมู่ 1
- (2) อบต.ปอน ได้แก่ บ้านไร่ไทรงาม หมู่ที่ 2
และบ้านหลายทุ่ง หมู่ที่ 3
- (3) อบต.และ ได้แก่ บ้านทุ่งอ้าว และ บ้านน้ำ
สอด้ใหม่

อำเภอเชียงกลาง

- (4) ทต.พระพุทธรบาทเชียงคาน
ได้แก่ บ้านแคว้ง หมู่ 7 และบ้านชาวนา หมู่ 1
- (5) อบต.เปือ ได้แก่ บ้านหนองผูก หมู่ที่ 10
และบ้านเด่นพัฒนา หมู่ที่ 12
- (6) อบต.เชียงกลางพญาแก้ว
ได้แก่ บ้านกอก หมู่ 8 และบ้านเกวด หมู่ 6

► การประชุมสร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ

การจัดสร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการจัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อการดำเนินงานโครงการฯ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางการร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/ท้องถิ่น โดยมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่อำเภอทุ่งช้างและอำเภอเชียงกลาง ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน จาก 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอทุ่งช้าง รวมทั้งหน่วยงานภาคีความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง

เจ้าหน้าที่บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) และเจ้าหน้าที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย นอกจากการประชุมครั้งนี้จะเป็นการประชุมนำเสนอภาพรวมโครงการฯ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวบรวมแนวทางการร่วมมือในการดำเนินงานในอนาคต ยังถือโอกาสรวบรวมข้อมูลพื้นฐานชุมชนนำร่อง เพื่อขับเคลื่อนการทำงานในระดับชุมชนในช่วงของการทำงานต่อไป

โดยมีผลแนวทางการดำเนินงานจากการประชุม
โครงการฯ ที่สำคัญดังนี้

- การแสวงหากลไกสนับสนุนให้เกิดการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง
ต่อเนื่องและยั่งยืน
- การเน้นมิติบทบาทชาย-หญิงเพื่อให้เกิดการ
ทำงานระหว่างกันทั้งทางตรงและทางอ้อม
- การค้นหาต้นทุนชุมชนทั้งทรัพยากรมนุษย์
ทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อเติมเต็มให้เกิด
การขับเคลื่อน

- การแก้ปัญหาภาพรวมใหญ่ๆ เริ่มต้นจาก
ภาพเล็กๆ ร่วมกันถุกมองข้ามไป การดำเนิน
กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ต้นน้ำ กลาง
น้ำ ปลายน้ำ
- การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ชุมชน พลังงาน
ทางเลือก การคัดเมล็ดพืชพันธุ์พืชท้องถิ่น
เกษตรกรรมทางเลือก ผักปลอดสาร การ
อนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพร/พืชหายาก

▶▶ แผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

การดำเนินงานระยะ 6 เดือนต่อจากนี้ ไปจนถึง
ปลายเดือนมิถุนายน 2558 จะเป็นการดำเนินงาน
การประชุมเชิงปฏิบัติการศึกษาชุมชนเป้าหมาย
การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายและกลไกการ
พัฒนาของชุมชน ขับเคลื่อนการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนที่
เหมาะสม

การจัดทำเอกสารบทบาทสตรีด้านการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนา
เกณฑ์สื่อสร้างสรรค์ การเปิดตัวโครงการและ
ประชาสัมพันธ์เปิดรับผลงานสื่อสร้างสรรค์ การ
เสนอแผนการดำเนินงานโครงการปี 2558 อันเป็น
แนวทางในการดำเนินการทำงานในระยะต่อไป

กิจกรรม	2557	2558				2559				2560				2561			
	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล																	
1.1 ศึกษาข้อมูลสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	■																
1.2 สสำรวจและคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย	■																
1.3 วางแผนการปฏิบัติงาน	■																
1.4 รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูล	■	■				■	■	■	■	■				■	■	■	■
2. เสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในพื้นที่เป้าหมาย																	
2.1 ประชุมสร้างความเข้าใจ	■																
2.2 ศึกษาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม		■															
2.3 พัฒนาศักยภาพและกลไกกลุ่ม			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■				
2.4 พัฒนาจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เหมาะสม			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2.5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างพื้นที่						■				■				■			

กิจกรรม	2557	2558				2559				2560				2561			
	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
2.6 ติดตามและประเมินผล																	
3. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์ยกย่องบทบาทสตรีดีเด่น																	
3.1 นำเสนอผลงานบทบาทของสตรีฯ																	
3.2 เปิดตัวโครงการ																	
3.3 ประชาสัมพันธ์และเปิดรับผลงานฯ																	
3.4 กำหนดเกณฑ์คัดเลือกผลงาน																	
3.5 ประเมินคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์																	
3.6 สรุปผลงานดีเด่นประจำปี																	
4. เผยแพร่ผลงานและส่งเสริมบทบาทสตรีสู่สังคม																	
4.1 มอบรางวัลผลงานบทบาทสตรี																	
4.2 เสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์																	
5. รายงานผลการดำเนินงานโครงการ																	
5.1 จัดทำรายงานความก้าวหน้า																	
5.2 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน	①				②				③				④				⑤

โดยมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

- การประชุมเชิงปฏิบัติการศึกษาชุมชนเป้าหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการในระดับชุมชนเป้าหมาย การศึกษาข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนากลไกการทำงานร่วมกัน
- การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายและกลไกการพัฒนาของชุมชน ดำเนินการแสวงหาบุคคล กลุ่มคนทำงาน เสริมเติมความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้อง การศึกษาดูงานตัวอย่างของบทบาทสตรีที่ดีในพื้นที่ต่างๆ เพื่อเรียนรู้และเปิดรับประสบการณ์ใหม่ๆ อันเป็นแนวทางในการนำไปปรับประยุกต์และเติมเต็มงานต่อไป จัดกิจกรรมค่ายสร้างสัมพันธ์ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่จำเป็น
- การขับเคลื่อนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เหมาะสม ดำเนินกิจกรรมแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ให้เกิดเป็นรูปธรรม
- การจัดทำเอกสารบทบาทสตรีด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสะท้อนเรื่องราวบทบาทสตรีสำหรับใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานและผู้สนใจ ตลอดจนการประชุมปิดตัวการดำเนินงานโครงการ
- การพัฒนาเกณฑ์สื่อสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมการประชาสัมพันธ์เปิดรับผลงานสื่อสร้างสรรค์ในการเปิดตัวโครงการในระดับประเทศ
- การเสนอแผนการดำเนินงานโครงการฯ ปี 2558 และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ ในช่วงการดำเนิน 3 เดือน และ 6 เดือน เสนอต่อ บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)

ກາດພຸນວກ

สรุปการประชุมสร้างความเข้าใจ

การดำเนินงานงานโครงการเสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 19 ธันวาคม 2557 ณ ห้องประชุมอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

การประชุมสร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ “โครงการเสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อการดำเนินการโครงการฯ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางการร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/ท้องถิ่นในระยะต่อไป โดยการประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วม จำนวน 57 คน ดังรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมฯ

1. การต้อนรับและเปิดประชุม

คุณกิตติกร เสงี่ยมชาติ นายอำเภอเชียงกลาง กล่าวว่า จังหวัดน่าน ได้ตระหนักต่อสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเสื่อมโทรมเชิงประจักษ์มาโดยตลอด ทุกภาคส่วนต่างเข้ามาร่วมด้วยช่วยกันพัฒนากิจกรรมเพื่อฟื้นฟูความเสียหายดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันได้ถูกหยิบยกและนำมาขับเคลื่อนดำเนินงานเชิงนโยบายให้เกิดรูปธรรมอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม บนฐานวิถี

วัฒนธรรมท้องถิ่นน่าน ตามวาระจังหวัดน่าน และโครงการ “รักษาน่าน” โดยมีเป้าหมายฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ 2 แสนไร่ ภายในปี พ.ศ.2560 นี้

สำหรับอำเภอเชียงกลาง แม้จะมีต้นทุนทางธรรมชาติที่ดีและสิ่งแวดล้อมที่ดี เมื่อเทียบกับพื้นที่อำเภอข้างเคียง แต่จากปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรโดยรวม พื้นที่อำเภอเชียงกลางก็ได้รับผลกระทบและภัยธรรมชาติเป็นที่ปรากฏชัดเจนในช่วงหลายปี ทั้งจากปัญหาน้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ราบ หน้าดินพังทลายและเกิดดินถล่มตามมา และปัญหาภัยแล้งขยายในหลายพื้นที่ ตลอดจนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป การดำเนินการพัฒนาที่หลากหลายและมากมายที่ผ่านมา ก็ยังไม่เท่าทันสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

การจัดประชุมสร้างความเข้าใจในวันนี้ จะเป็นเวทีเริ่มต้นของความร่วมมือ ความเข้าใจในการทำงานระหว่างกัน ตลอดระยะเวลาการทำงาน โดยเฉพาะในพื้นที่เป้าหมาย 3 ตำบลในอำเภอเชียงกลาง เพื่อร่วมเป็นพลังในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอนาคต ตลอดจนโครงการนี้ ยังได้หยิบยกพลังและบทบาทของสตรีในทุกระดับให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่ร่วมกับผู้นำฝ่ายชายให้มากขึ้นด้วย

2. ความเป็นมาการดำเนินงาน

คุณบุญทิwa ด้านสมสถิต ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า โครงการ “เสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” กำเนิดขึ้นจากเจตนารมณ์อันแน่วแน่ของบริษัทฯ ที่ดำเนินกิจการด้านการผลิตพลังงานไฟฟ้า และปัจจุบันมีฐานการลงทุนอยู่ในประเทศไทย สปป.ลาว และประเทศออสเตรเลีย ทั้งนี้ในด้านสังคมนั้นบริษัทฯ มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ด้วยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้ให้ความสนใจในการส่งเสริมบทบาทและพัฒนากลุ่มประชากรสตรีให้สามารถพึ่งพาตนเอง และเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อีกทั้งแสดงพลังของการเป็นผู้นำในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม ด้วยการดำเนินงานผ่านกระบวนการที่ส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทที่เชื่อมโยงกันครบ 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในสังคมไทยด้วยพลังของสตรีต่อไป โครงการจึงนี้ได้เข้ามาตอบโจทย์ในการช่วยส่งเสริมบทบาทและพัฒนากลุ่มประชากรสตรีให้เป็นผู้ดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคม โครงการ “เสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) กับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย โดยจะดำเนินการต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2557-2561 และกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินโครงการไว้ 2 แห่งในจังหวัดน่าน คือ อำเภอเชียงกลาง และอำเภอทุ่งช้าง

สำหรับพื้นที่อำเภอเชียงกลางนี้ บริษัทฯ ได้เข้ามาจัดกิจกรรมแล้วหลายครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมภายใต้โครงการอนุรักษ์ป่า ป่ารักชุมชน ซึ่งทุกครั้งที่เข้ามาทำกิจกรรม เราได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน และหน่วยงานปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี จากการทำกิจกรรมร่วมกันหลายครั้งที่ผ่านมา บริษัทฯ ได้เห็นศักยภาพของคนเชียงกลาง รวมถึงความรักความสามัคคี และทัศนคติที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในคนทุกกลุ่มทุกวัยในชุมชน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำให้โครงการของเราบรรลุผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์อย่างแน่นอน

3. การดำเนินงานโครงการและพื้นที่ดำเนินงาน

คุณวิลาวรรณ น้อยภา ผู้จัดการโครงการ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ซึ่งแจ้งการดำเนินงานโครงการฯ โดยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีให้เป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงและมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่น ด้วยกระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมกับพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เกิดรูปธรรมแนวปฏิบัติที่ดี ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานของสตรีที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แพร่หลายมากขึ้น โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมหลักอย่างเชื่อมโยงกัน 4 ขั้นตอนสำคัญ อันประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลและคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย 2) การเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในพื้นที่เป้าหมาย 3) การประชาสัมพันธ์และคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์เพื่อยกย่องสตรีดีเด่น และ 4) การเผยแพร่ผลงานและส่งเสริมบทบาทสตรีสู่สังคม

ซึ่งได้ทำการคัดเลือกองค์กรปกครองท้องถิ่นเป้าหมาย จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

อำเภอทุ่งช้าง

- (1) ทต.งอบ
- (2) อบต.ปอน
- (3) อบต.และ

อำเภอเชียงกลาง

- (4) ทต.พระพุทธรบาทเชียงคาน
- (5) อบต.เปือ
- (6) อบต.เชียงกลางพระญาแก้ว

โดยการดำเนินงานโครงการนี้คาดหวังว่าจะเกิดประโยชน์ทั้งต่อพื้นที่เป้าหมายทั้ง 6 แห่ง รวมทั้งเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม **โดยมีผลผลิตและผลกระทบ** ที่ดังนี้

- 1) รูปแบบและกิจกรรมบทบาทของสตรีที่มีต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมและเป็นแนวปฏิบัติที่ดี 6 แห่ง ส่งผลดีต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนในระดับพื้นที่อันส่งผลต่อความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
- 2) สื่อสร้างสรรค์บทบาทของสตรีต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนไม่น้อยกว่า 100 เรื่อง เรื่องราวที่ดีของผู้หญิงทั่วประเทศ และเอกสารเผยแพร่ผลงานบทบาทสตรี ไม่น้อยกว่า 1,000 เล่ม ได้รับการเผยแพร่สู่สังคมและสาธารณชนในช่องทางที่หลากหลาย ทำให้สังคมตระหนักและรับทราบถึงความสามารถของสตรีที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง

4. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางความร่วมมือ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป

ในการประชุมสร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างบทบาทสตรี ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการประชุม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนวทางความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ซึ่งสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

- 1) การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและพัฒนากลไกการทำงานที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาด้วยความต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน
- 2) การพัฒนาและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาให้ครอบคลุมระบบนิเวศของพื้นที่ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ
- 3) การมุ่งเน้นมิติการบทบาทชาย-หญิงในการทำงานทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามบทบาทที่เหมาะสมมากขึ้น
- 4) การนำข้อมูลสรุปบทเรียนการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่แล้วนำมาปรับประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาต่อยอดงานให้เกิดการปฏิบัติด้านรูปธรรมต่อไป
- 5) เน้นการศึกษาเพื่อค้นหาต้นทุนชุมชนที่มีอยู่เดิม ทั้งทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม มาร่วมสนับสนุนงานให้เกิดการขับเคลื่อน อาทิ กฎเกณฑ์ทางสังคมในการดูแลทรัพยากร การบริหารเทคโนโลยีการจัดการน้ำด้วยการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 6) การดำเนินงานที่ผ่านมา ชุมชนมีความพร้อมในการดำเนินงานแต่มีขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนงานเลยทำให้งานชะงัก
- 7) เน้นการพัฒนาและสนับสนุนทางเลือกในการปฏิบัติ โดยอาจเริ่มจากการแก้ไขปัญหาภาพรวมลงไปหาภาพเล็กๆ แล้วเริ่มพัฒนาจากง่ายไปหายาก เลือกดำเนินการในประเด็นที่เป็นความต้องการร่วมกัน อาทิ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การอนุรักษ์พันธุ์กรรมท้องถิ่น พืชหายาก พืชสมุนไพร การจัดการพลังงานทางเลือกในระดับชุมชน

5. รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1	นายถิรนาท เอสะนาชาตัง	นายอำเภอเชียงกลาง	ที่ว่าการอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน
2	นางสาววิภาภรณ์ ไบยา	นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ ผู้ช่วยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยภูคา	อุทยานแห่งชาติดอยภูคา จังหวัดน่าน
3	นางสาวพรพร ท้าวมหาวรรณ	เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดอยภูคา	อุทยานแห่งชาติดอยภูคา จังหวัดน่าน
4	นายอภิเชษฐ์ เงินมา	เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดอยภูคา	อุทยานแห่งชาติดอยภูคา จังหวัดน่าน
5	นายมิตร แสงสูง		ป้องกันรักษาป่า นน.12 อ.เชียงกลาง
6	นายวุฒิไกร ดวงพิกุล	นักวิชาการศึกษา วิทยาลัยชุมชน	วิทยาลัยชุมชนน่าน
7	นางดวงดาว คำทองสุข	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ	พัฒนาชุมชนอำเภอเชียงกลาง
8	นายสงกรานต์ พาใจธรรม		สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดน่าน

9	พ.ต.ประยุทธ์ กุดตะนันท์	จังหวัดทหารบกน่าน	จังหวัดทหารบกน่าน
10	นายบัณฑิต ฉิมชาติ	หัวหน้าหน่วยจัดการต้นน้ำ น้ำมิด	หน่วยจัดการต้นน้ำ บ้านน้ำมิด
11	นายมนตรี เขียวสุวรรณ	อาสาสมัคร	เครือข่าย ทสม. น่าน
12	นางสาววิชรภรณ์ จันทร์ขำ	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชน	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานภาคเหนือตอนบน
13	นายเกรียงไกร กาทอง	รองนายก อบต.เปือ	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ
14	นายพงษ์ประพัฒน์ แพงจีน	ส.อบต.เปือ หมู่ที่ 12	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ
15	นายวัฒนพงษ์ ธนะขว้าง	ส.อบต.เปือ หมู่ที่ 12	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ
16	นายอรุณ สิงห์ชนะ	ส.อบต.เปือ หมู่ที่ 4	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ
17	นายเกียรติศักดิ์ ยศอาลัย	ส.อบต.เปือ หมู่ที่ 7	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ
18	นางกวรรณ พลจ	ส.อบต. เปือ หมู่ที่ 3	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ
19	นางสาว พัสสิณี อินทวงศ์	ส.อบต. เปือ หมู่ที่ 10	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ
20	นายเสน่ห์ ชันทะสีมา	นายกเทศมนตรี	เทศบาลตำบลพระพุทธบาทเชียงคาน
21	นายดำเนิน จิณะ	ปลัดเทศบาล	เทศบาลตำบลพระพุทธบาทเชียงคาน
22	นายเจริญ หนองท้าว	กำนัน ต.เชียงคาน	ต.เชียงคาน อ.เชียงกลาง จ.น่าน
23	นายธนา ชันทะสีมา	กำนัน ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
24	นายชำนาญ สนิธิโพธิ์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.1 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
25	นายจรัญ สมบัติ	ผู้ใหญ่บ้าน ม.3 ต.เชียงคาน	ต.เชียงคาน อ.เชียงกลาง จ.น่าน
26	นายอนงค์ กุญชร	ผู้ใหญ่บ้าน ม.5 ต.เชียงคาน	ต.เชียงคาน อ.เชียงกลาง จ.น่าน
27	นางสรวง สุโรพันธ์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.7 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
28	นายณัฐภูมิ นิลคง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.6 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
29	นายพรมปัน กาทอง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.4 ต.เชียงคาน	ต.เชียงคาน อ.เชียงกลาง จ.น่าน
30	นางผ่องจิต นิลคง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.4 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
31	นายสิทธิโชค สระคำ	ผู้ใหญ่บ้าน ม.5 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
32	นายโกวิท สลีอ่อน	ผู้ใหญ่บ้าน ม.2 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
33	นายอินธรรม สมิต	ผู้ใหญ่บ้าน ม.8 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
34	นายสัมพันธ์ เปียงใจ	ผู้ใหญ่บ้าน ม.9 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
35	นายเดชา จิวผา	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน ม.7 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
36	นางบัวฤทธิ์ มาลาคุ้ม	กรรมการหมู่บ้าน	
37	นายรังสรรค์ ชันทะสีมา	ผ.ป.ค. ม.5 ต.เชียงคาน	ต.เชียงคาน อ.เชียงกลาง จ.น่าน
38	นางธัญชนก เปียงใจ	ผู้ช่วย.ป.ค. ม.8 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
39	นางบัวบาล สีท้าว	ผู้ช่วย ป.ค. ม.6 ต.พระพุทธบาท	ต.พระพุทธบาท อ.เชียงกลาง จ.น่าน
40	นางสมศรี แสงรัตน์	ผู้ช่วย ป.ค. ต.เชียงคาน	ต.เชียงคาน อ.เชียงกลาง จ.น่าน
41	นางวาสนา บุญมี	กลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี ต.เชียงคาน	ต.เชียงคาน อ.เชียงกลาง จ.น่าน
42	นายมงคล นิลคง	กรรมการหมู่บ้าน	
43	นางรติกร สะท้านบัว	กรรมการหมู่บ้าน	

44	นางบัวฤทธิ์ มาลาคุ้ม	กรรมการหมู่บ้าน	
45	นายสง่า มูลธิ	ม.10 ต.พระพุทธรบาท	ต.พระพุทธรบาท อ.เขียงกลาง จ.น่าน
46	นายสมยนต์ ราวแดง	ม.10 ต.พระพุทธรบาท	ต.พระพุทธรบาท อ.เขียงกลาง จ.น่าน
47	นายยุพโชติ ชันทะสีมา	ม.1 ต.เขียงคาน	ต.เขียงคาน อ.เขียงกลาง จ.น่าน
48	นายถวิล สุทธาทส	ม.3 ต.เขียงคาน	ต.เขียงคาน อ.เขียงกลาง จ.น่าน
49	นายภาณุพงษ์ ชันทะสีมา	ม.10 ต.พระพุทธรบาท	ต.พระพุทธรบาท อ.เขียงกลาง จ.น่าน
50	นางมนัสนันท์ ชันทะสีมา	ม.1 ต.เขียงคาน	ต.เขียงคาน อ.เขียงกลาง จ.น่าน
51	นางบุญทิวา ด่านคมสถิต	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่	บมจ.ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง
52	นายศุภชัย พจน์พานิช	ผู้จัดการส่วนอาวุโสส่วนกิจกรรมสังคม	บมจ.ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง
53	นายธนพล เพชรมะลิ	เจ้าหน้าที่อาวุโส	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
54	นางสาววิลาวรรณ น้อยภา	ผู้จัดการโครงการ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
55	นายประดิษฐ์ บุญปลอด	เจ้าหน้าที่แผนงานอาวุโส	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
56	นางสาวพวงผกา ขาวกระโทก	เจ้าหน้าที่แผนงาน	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
57	นายกฤษปกรณ กัณนูลา	เจ้าหน้าที่ภาคสนาม	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

สรุปการประชุมสร้างความเข้าใจ

การดำเนินงานงานโครงการเสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 22 ธันวาคม 2557 ณ หอประชุม อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

การประชุมสร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ “โครงการเสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อการดำเนินการโครงการฯ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน/ท้องถิ่นในระยะต่อไป โดยการประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วม จำนวน 42 คน ดังรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมฯ

1. การต้อนรับและเปิดประชุม

คุณอารมณ คำทอง ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายความมั่นคง อ.ทุ่งช้าง จังหวัดน่าน กล่าวว่า จังหวัดน่าน มีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน เป็นพื้นที่ต้นน้ำซึ่งมีพื้นที่ป่าตามกฎหมายถึงร้อยละ 85 พื้นที่เพาะปลูกและที่อยู่อาศัยรวมกันร้อยละ 15 ประชาชนร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้มีความต้องการพื้นที่การเกษตรเพิ่มขึ้น ประกอบกับการเข้ามาของเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวส่งผลให้พื้นที่การเกษตรขยายตัวเป็นอย่างมาก

น่านเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายพัฒนานั้น จนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างหนัก ซึ่งทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ประชาสังคมและภาคชุมชน กำลังหาทางออกร่วมกันอย่างน่าสนใจ ปัญหาดังกล่าวมีที่มาที่ไปสลับซับซ้อนเกินกว่าที่จะกล่าวโทษกันว่า แต่เป็น**ปัญหาร่วม**ที่ทั้งภาครัฐ ประชาสังคมทุกภาคส่วนและภาคประชาชนมีความตระหนักร่วมกัน ว่าทุกภาคส่วนจะต้องมาร่วมกันเสริมพลังเพื่อแก้ปัญหาอย่างเข้าใจไปด้วยกัน โดยมีความเห็นตรงกันว่า **“ไม่มีใครรักษาป่าได้นอกจากประชาชนในพื้นที่”** ซึ่งจะเป็นการประสานทุกภาคี ทั้งภาครัฐท้องถิ่นและเอกชนมาทำงานอย่างเข้าใจซึ่งกันและกัน จนมีการเชื่อมโยงไปสู่ระดับจังหวัด เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม บนฐานวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นน่าน ตามวาระจังหวัดน่าน และดำเนินโครงการ “รักษาน่าน” 1 อำเภอ 1 ลุ่มน้ำ โดยมีเป้าหมายฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ 2 แสนไร่ ภายในปี พ.ศ. 2560 นี้

อำเภอทุ่งช้างเอง แม้จะมีต้นทุนทางธรรมชาติที่ดีและสิ่งแวดล้อมที่ดี เมื่อเทียบกับพื้นที่อำเภอข้างเคียง แต่จากปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรโดยรวม พื้นที่อำเภอเชียงกลางก็ได้รับผลกระทบและภัยธรรมชาติเป็นที่ปรากฏชัดเจนในช่วงหลายปี ทั้งจากปัญหาน้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ราบหน้าดินพังทลายและเกิดดินถล่มตามมา และปัญหาภัยแล้งขยายในหลายพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป แม้ว่าจะมีการดำเนินการพัฒนาที่หลากหลายและมากมายที่ผ่านมา ก็ยังไม่เท่าทันสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลง ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน

การจัดประชุมสร้างความเข้าใจในวันนี้ จะเป็นเวทีเริ่มต้นของความร่วมมือ ความเข้าใจในการทำงานระหว่างกัน ตลอดระยะเวลาการทำงาน โดยเฉพาะในพื้นที่เป้าหมาย 3 ตำบลนาร่องในอำเภอทุ่งช้าง เพื่อร่วมเป็นพลังในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอนาคต ตลอดจนโครงการนี้ ยังได้หยิบยกพลังและบทบาทของสตรีในทุกระดับให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่ร่วมกับผู้นำฝ่ายชายให้มากขึ้นด้วย

2. ความเป็นมาการดำเนินงาน

คุณบุญทิวา ด้านสมสถิต ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า โครงการ “เสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” กำเนิดขึ้นจากเจตนารมณ์อันแน่วแน่ของบริษัทฯ ที่ดำเนินกิจการด้านการผลิตพลังงานไฟฟ้า และปัจจุบันมีฐานการลงทุนอยู่ในประเทศไทย สปป.ลาว และประเทศออสเตรเลีย ทั้งนี้ในด้านสังคมนั้นบริษัทฯ มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ด้วยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การส่งเสริม สิทธิมนุษยชน และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้ให้ความสนใจในการส่งเสริมบทบาทและพัฒนากลุ่มประชากรสตรีให้สามารถพึ่งพาตนเอง และเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อีกทั้งแสดงพลังของการเป็นผู้นำในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม ด้วยการดำเนินงานผ่านกระบวนการที่ส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทที่เชื่อมโยงกันครบ 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในสังคมไทยด้วยพลังของสตรีต่อไป โครงการจึงนี้ได้เข้ามาตอบโจทย์ในการช่วยส่งเสริมบทบาทและพัฒนากลุ่มประชากรสตรีให้เป็นผู้ดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคม โครงการ “เสริมสร้างบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) กับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย โดยจะดำเนินการต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2557 -2561 และกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินโครงการไว้ 2 แห่งในจังหวัดน่าน คือ อำเภอเชียงกลาง และอำเภอทุ่งช้าง

สำหรับพื้นที่อำเภอทุ่งช้างนี้ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ดำเนินโครงการปลูกป่าต้นน้ำ สร้างแหล่งกักเก็บคาร์บอนของบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ซึ่งจะเพิ่มพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น 1,000 ไร่ บนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

โดยญาติ คาดว่าจะสามารถเก็บคาร์บอนได้ประมาณ 2,000 ตันต่อปี นับเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่บริษัทฯ มีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

3. กล่าวชี้แจงการดำเนินงานโครงการและพื้นที่ดำเนินงาน

คุณวิลาวรรณ น้อยภา ผู้จัดการโครงการ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ชี้แจงการดำเนินงานโครงการฯ โดยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีให้เป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงและมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่น ด้วยกระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมกับพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เกิดรูปแบบแนวปฏิบัติที่ดี ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานของสตรีที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แพร่หลายมากขึ้น โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมหลักอย่างเชื่อมโยงกัน 4

ขั้นตอนสำคัญ อันประกอบด้วย (1) การศึกษาข้อมูลและคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย (2) การเสริมสร้างบทบาทและศักยภาพสตรีในพื้นที่เป้าหมาย (3) การประชาสัมพันธ์และคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์เพื่อยกย่องสตรีดีเด่น และ (4) การเผยแพร่ผลงานและส่งเสริมบทบาทสตรีสู่สังคม

ซึ่งได้คัดเลือกองค์กรปกครองท้องถิ่นเป้าหมาย จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

อำเภอทุ่งช้าง

- (1) ทต.งอบ
- (2) อบต.ปอน
- (3) อบต.และ

อำเภอเชียงกลาง

- (4) ทต.พระพุทธรบาทเชียงคาน
- (5) อบต.เปือ
- (6) อบต.เชียงกลางพระญาแก้ว

โดยการดำเนินงานโครงการนี้คาดหวังว่าจะเกิดประโยชน์ทั้งต่อพื้นที่เป้าหมายทั้ง 6 แห่ง รวมทั้งเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม โดยมีผลผลิตและผลกระทบ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ดังนี้

- 1) รูปแบบและกิจกรรมบทบาทของสตรีที่มีต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมและเป็นแนวปฏิบัติที่ดี 6 แห่ง ส่งผลดีต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนในระดับพื้นที่อันส่งผลต่อความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
- 2) สื่อสร้างสรรค์บทบาทของสตรีต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนไม่น้อยกว่า 100 เรื่อง เรื่องราวที่ดีของผู้หญิงทั่วประเทศ และเอกสารเผยแพร่ผลงานบทบาทสตรี ไม่น้อยกว่า 1,000 เล่ม ได้รับการเผยแพร่สู่สังคมและสาธารณชนในช่องทางที่หลากหลาย ทำให้สังคมตระหนักและรับทราบถึงความสามารถของสตรีที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง

4. การระดมความคิดเห็นและแนวทางความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป

การประชุมสร้างความเข้าใจในโครงการเสริมสร้างบทบาทสตรี ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อำเภอ พงษ์ช้าง ครั้งนี้ มีการระดมความคิดเห็นและหาแนวทางความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้เข้าร่วมการประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแนวทางความร่วมมือในการดำเนินงานในระยะต่อไป สรุปได้ดังนี้

- 1) การสนับสนุนส่งเสริมบทบาทสตรีให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ในชุมชนและท้องถิ่น อาทิ การศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ การทำแนวกันไฟ และดูแลพืชอาหาร การทำฝายและปลูกป่า การจัดการขยะชุมชน การรณรงค์ไม่เผาป่า และดูแลป่าต้นน้ำ การมีส่วนร่วมในการป้องกันและอนุรักษ์ ดิน น้ำ ป่า และการประชาสัมพันธ์
- 2) การส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทเยาวชนการเป็นผู้นำชุมชนที่ดี ยึดถือคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบสังคมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสม
- 3) การส่งเสริมบทบาทของหญิงและชายให้มีความเท่าเทียมและเสมอภาคมากขึ้น ด้วยการพัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสม เพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจของชุมชน
- 4) การแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนกลไกการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนการกำลังใจในการทำงานในระยะยาว ทั้งจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานท้องถิ่น

5. รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1	นายอารมณ คำทอง	ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายความมั่นคง	อำเภอพงษ์ช้าง จังหวัดน่าน
2	นางสาววิภาภรณ์ ไบยา	นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ ผู้ช่วยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยภูคา	อุทยานแห่งชาติดอยภูคา จังหวัดน่าน
3	นางสาวพรพร ท้าวมหาวรรณ	เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดอยภูคา	อุทยานแห่งชาติดอยภูคา จังหวัดน่าน
4	นายชิตติยศ ใจใจ	เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดอยภูคา	อุทยานแห่งชาติดอยภูคา จังหวัดน่าน
5	นายพิพัฒน์ พลอินทร์	เจ้าหน้าที่	หน่วยจัดการต้นน้ำ น้ำเพาะ-น้ำพิ
6	นายอนุรักษ์ กังวาร	เจ้าหน้าที่	หน่วยป้องกันรักษาป่า นน.14 พงษ์ช้าง
7	นายถาวร วังสาร	เจ้าหน้าที่	หน่วยป้องกันรักษาป่า นน. 14 พงษ์ช้าง
8	พ.ต.ประยุทธ์ กุดตะนันท์	นายทหารฝ่ายแผนและโครงการพระราชดำริ	จังหวัดทหารบกน่าน
9	นายวุฒิไกร ดวงพิบูล	นักวิชาการศึกษา วิทยาลัยชุมชนน่าน	วิทยาลัยชุมชน จังหวัดน่าน
10	นายต่อพงษ์ จันโทภาส	หัวหน้า หน่วยจัดการต้นน้ำ น้ำและ	หน่วยจัดการต้นน้ำ น้ำและ อ.พงษ์ช้าง
11	นายจอมแปง คำรังษี	บ้านทุ่งอ้าว หมู่ 1 ต. และ	ต.และ อ.พงษ์ช้าง จ.น่าน
12	นางสุพิน ลักษณะทิพย์	บ้านทุ่งอ้าว หมู่ 1 ต. และ	ต.และ อ.พงษ์ช้าง จ.น่าน
13	นางบานเย็น พัฒนประสิทธิ์	ประธานสตรี ต.ปอน	ต.ปอน อ.พงษ์ช้าง จ.น่าน
14	นางแสงเดือน วงคำ	อสม. ม.2 ต.ปอน	ต.ปอน อ.พงษ์ช้าง จ.น่าน

15	นางศศิกันต์ ไชยและ	53 ม.3 ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
16	นางสมพร แผลงฤทธิ์	42 ม.3 ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
17	นายทนต์ สะท้าน	81 ม.6 ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
18	นายพูนทรัพย์	11 ม.3 ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
19	นางจันทร์เพ็ญ หอมดอก	7 ม.4 ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
20	สุเมษ จิตอารีย์	ม.5 บ้านใหม่ ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
21	นายจันทร์เบ้ง อินทะรังษี	ม.7 ป่าเปื่อย ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
22	นายพันธ์ หอมดอกพลอย	ม.1 ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
23	นางพินทอง กรุณาดวงจิตร	ผู้ใหญ่บ้าน ม.5 ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
24	นายถนัด มาบขยัน	ผู้ใหญ่บ้าน ม.7 ต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
25	นายสุพงศ์ ชะฉาย	รองนายก อบต.ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
26	น.ส.สุชาติ ศรีใบ	ปลัด อบต. ปอน	ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
27	นายบุญเมฆ เปาป่า	บ้านน้ำลาด ม.6 ต.งอบ	ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
28	นายมานิตย์ เปาป่า	ภูคำ ม.3 ต.งอบ	ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
29	นายสมศักดิ์ เปาป่า	ภูคำ ม.3 ต.งอบ	ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
30	นายไพฑูรย์ เทพจันตา	บ้านงอบศาลา ม.1	ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
31	นางสุทิน อินทะรังษี	บ้านงอบศาลา ม.1	ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
32	นายศักดิ์	บ้านงอบเหนือ ม.5	ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
33	นายอดิศักดิ์ อินท่า	จนท.วิเคราะห์ฯ ทต.งอบ	ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
34	คุณบุญทิวา ด้านคมสถิต	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่	บมจ.ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง
35	คุณศุภชัย พจน์พานิช	ผู้จัดการส่วนอาวุโสส่วนกิจกรรมสังคม	บมจ.ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง
36	คุณธวัชพร ตันวานิชกุล	พนักงานส่วนกิจกรรมสังคม	บมจ.ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง
37	คุณฉมารณณ์ พันธรักษ์	พนักงานส่วนกิจกรรมสังคม	บมจ.ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง
38	นายธนพล เพชรมะลิ	เจ้าหน้าที่อาวุโส	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
39	นางสาววิลาวรรณ น้อยภา	ผู้จัดการโครงการ	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
40	นายประดิษฐ์ บุญปลอด	เจ้าหน้าที่แผนงานอาวุโส	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
41	นางสาวพวงผกา ชาวกระโทก	เจ้าหน้าที่แผนงาน	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
42	นายกฤษปกรณ์ กันนูลา	เจ้าหน้าที่ภาคสนาม	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย